

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
TELEORMAN



”Educația este ceea ce supraviețuiește după ce tot ce a fost învățat a fost uitat.”

Burrhus Frederic Skinner

CALEIDOSCOP DIDACTIC TELEORMĂNEAN

Publicație periodică a Casei Corpului Didactic Teleorman

Revistă națională de știință și educație

*Ediție specială dedicată Simpozionului Județean
„EDUCAȚIA INCLUZIVĂ ȘI ART-TERAPIA”*

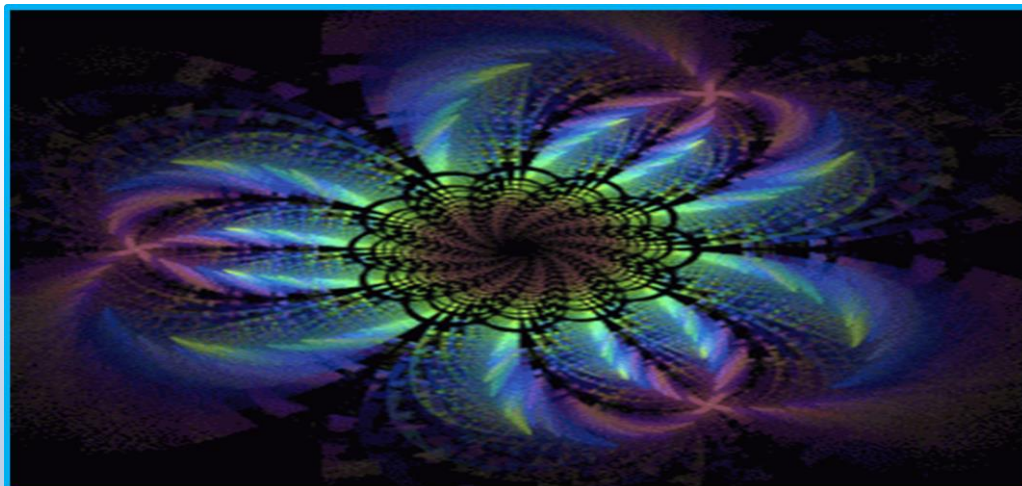
Ediție on-line

ISSN – 2558 – 8893

ISSN – L 2558-8893

Nr.27
Iunie 2022

2022



Strada Carpati nr. 15; Alexandria, cod: 140059

TEL: 0247/315636; FAX: 0247/315636

E-mail: ccd_tr@yahoo.com



CASA CORPULUI DIDACTIC TELEORMAN
Strada Carpati nr. 15; Alexandria, cod: 140059

☎TEL: 0247/315636; 📠FAX: 0347/407064

E-mail: ccd_tr@yahoo.com

Site: <http://ccd.isjtr.ro>

**Creativitate și inovare
didactică!**

CASA CORPULUI DIDACTIC TELEORMAN
propune cadrelor didactice și personalului didactic
auxiliar să-și facă cunoscută activitatea în
filele revistei noastre.

”ÎMPREUNĂ PENTRU UN NOU ÎNCEPUT!”

ECHIPA DE REDACȚIE A REVISTEI

CALEIDOSCOP DIDACTIC TELEORMĂNEAN

Director

Prof. Marinela IANA

Comitet științific:

Prof. dr. Valeria GHERGHE

Prof. dr. Ileana GURLUI

Prof. dr. Alexandra NEGREA

Redactor șef:

Prof. Marinela IANA

Colectivul de redacție:

Prof. metodist Ionuț BOLOG

Prof. metodist Nicoleta CRĂIȚĂ

Prof. metodist Ștefan Florin IANCU

Prof. metodist Corina ȘTEFAN

Inf. Mariana POPA

Ec. Adina CONSTANTIN

Secretar Loredana COMAN

Tehnoredactare computerizată

Inf. Mariana POPA

Revista ***CALEIDOSCOP DIDACTIC TELEORMĂNEAN*** a fost editată conform
Regulamentului de organizare și funcționare a Casei Corpului Didactic, aprobat prin
Ordinul Ministrului Educației și Cercetării Nr. 4713 din 23.08.2010.

Responsabilitatea afirmațiilor conținute în materialele publicate revine în totalitate
autorilor.

Revista „Caleidoscop didactic teleormănean” a luat naștere din dorința de a populariza experiențele bune din domeniul educației, dând libertate educatorului să abordeze aspecte și teme din teoria educației, management, curriculum școlar, educație permanentă, consiliere și orientare.

Revista va acoperi dorința cadrelor didactice teleormănene interesate de promovarea unor lucrări metodice și științifice dar mai ales interesate de redobândirea imaginii școlii teleormănene în comunitate.

Educatorul, joacă rolul de model în comunitatea școlară și-și axează preocupările pentru realizarea de demersuri didactice adaptate și flexibile la nevoile beneficiarului direct „Măria sa Elevul”.

Diseminarea și popularizarea experiențelor personale și profesionale, rezultate la concursuri și olimpiade școlare îmbogățesc fondul generator de idei, de modele inovative și exemple de bune practici din sistemul de învățământ.

Revista se adresează tuturor specialiștilor în științele educației și în domenii conexe, personalului didactic și didactic auxiliar din învățământul preuniversitar, tuturor celor implicați în sistemul de învățământ din România.

Prof. Eliza Marinela Sotirescu

SECȚIUNEA I

Eseu cu tema ART-TERAPIA la rang de ARTĂ

**Instrumente și metode de art terapie folosite într-o
abordare modernă și inovatoare pentru educația
copiilor cu nevoi speciale (principal) și a educației
incluzive (general)**

EDUCAȚIA INCLUZIVĂ ÎN GRĂDINIȚĂ

Prof. învă. preșcolar Briceag Elena Diana
Prof. învă. preșcolar Marin Anca Georgiana
G.P.P. Traian, Râmnicu Vâlcea

Paradigma educației incluzive a fost lansată în lume în anii '90 ai secolului trecut pentru a depăși abordarea educației integrate (dominante pe plan mondial în perioada 1970-1990), care s-a dovedit îngustă și insuficientă în asigurarea dreptului la educație pentru toți copiii și oamenii.

Un rol deosebit în fundamentarea acestei abordări și paradigme actuale - educația incluzivă - l-a avut recunoașterea efectivă și plenară, a tuturor drepturilor, pentru toți copiii, realizată în 1989, odată cu adoptarea de către Adunarea Generală a Națiunilor Unite a Convenției cu privire la drepturile copilului (1989).

Deși nu este formulat explicit, spiritul incluziunii educaționale este implicit acestui document, ratificat și de România încă din anul 1990.

Educația incluzivă în grădiniță presupune integrarea și includerea tuturor copiilor indiferent de capacitățile și competențele de adaptare și de învățare, în mediul educațional. În acest sens, fiecare copil trebuie să fie sprijinit și să se lucreze în beneficiul tuturor. Oricare copil este înțeles ca un participant activ la învățare și predare pentru că aduce cu sine: o experiență, un stil de învățare, un model social, o interacțiune specifică, un ritm personal, un mod de abordare, un context cultural căruia îi aparține.

Prin incluziune se înțelege:

- a educa copiii cu cerințe speciale în grădinițe obișnuite, alături de copii normali;
- a permite accesul efectiv al copiilor cu cerințe speciale la programul și resursele grădiniței (bibliotecă, terenuri de sport, spații de joacă etc.);
- a încuraja relațiile de prietenie și comunicarea între toți copiii din grupă;
- a educa și ajuta toți copiii pentru înțelegerea și acceptarea diferențelor dintre ei;
- a ține cont de problemele și opiniile părinților, încurajându-i să se implice în viața grădiniței;
- a asigura programe de sprijin individualizate pentru copiii cu cerințe speciale;
- a accepta schimbări în organizarea activităților instructiv-educative.

De la cea mai fragedă vârstă conștiința copiilor trebuie formată și dezvoltată, învățându-i că primirea celor „diferiți” alături de ei înșiși trebuie făcută nu doar din obligație sau milă, ci pentru că fiecare individ are dreptul de a participa la acțiuni comune care să conducă la dezvoltarea lui ulterioară și la dezvoltarea comunității în care trăiește. Toți copiii trebuie să înțeleagă că o persoană instruită are o șansă în plus pentru o viață mai bună, mai sănătoasă, când se va afla în situația de a lua propriile decizii și a-și decide singură drumul în viață.

Incluziunea preșcolară vizează implementarea unor strategii coerente de dezvoltare a conștiinței și formare a comportamentelor copiilor în sprijinul toleranței și nediscriminării, al acceptării și oferirii de șanse egale pentru toți. Aceasta presupune pregătirea celorlalți copii în vederea acceptării copiilor cu cerințe speciale și de alte etnii în mod firesc, pentru a nu face diferențe în manifestarea comportamentală sau verbală.

Evaluarea inițială oferă educatoarelor, posibilitatea de a analiza nivelul de cunoștințe al copiilor precum și modul de socializare al lor la grupul respectiv, în vederea elaborării unei optime strategii de intervenție.

Bibliografie:

- CUCOȘ, C, Pedagogie, Iași, Editura Polirom, 2002, p.125.
- M.E.C., UNICEF; Ghid managerial – dezvoltarea practicilor incluzive în școli, București, 1999, p.378
- GHERGUȘ, A; Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii de educație integrată, Iași, Editura Polirom, 2001, p.187.
- UNGUREANU,D; Educația integrată și școala incluzivă, Timișoara, Editura de Vest, 2000, p.32
- VRASMAS, T; Școala și educația pentru toți, București, Editura Miniped, 2004, p.98
- Prof. Univ. Dr. Ecaterina VRASMAȘ, Conf. Univ. Dr. Traian VRASMAȘ EDUCAȚIA INCLUZIVĂ ÎN GRĂDINIȚĂ: dimensiuni, provocări și soluții,Bucuresti,2012

UTILIZAREA SOFTURILOR EDUCAȚIONALE ALĂTURI DE METODELE TRADIȚIONALE

Prof. Bălănoiu Georgiana-Maria
Școala Gimnazială Novaci, oraș Novaci, jud. Gorj

Școala este locul unde trebuie să-i învățăm pe elevi să gândească. Dacă până acum erau suficiente deprinderile de calcul și abilitățile de raționament pentru a avea succesul așteptat, secolul XXI cere mai mult de la viitorii cetățeni. Personalitatea elevului reprezintă stâlpul întregii activități didactice.

„A fi elev” nu este o profesie, ci o ucenicie în însușirea profesiei de „a fi om.” Pornind de la ideea lui Seneca, „nu pentru școală, ci pentru viață învățăm,” aş putea afirma că, școala se legitimează nu prin ceea ce face între pereții ei, ci prin rezultatele ei în viață. În acest sens, trebuie să ne îndreptăm atenția asupra factorilor care influențează motivația elevului către învățare și necesitatea de a-l situa în centrul activității de învățare și de formare a acestuia.

Pentru ca învățarea să fie eficientă elevul trebuie să preia controlul asupra propriei învățări și să o administreze. El este cel care își va spune ce, cum, unde și când să gândească. (Gibbs ,1992).

O persoană care învață eficient:

- Are scopuri clare privitoare la ceea ce învață.
- Are o gamă largă de strategii de învățare și știe când să le utilizeze.
- Folosește resursele disponibile în mod eficace.
- Știe care îi sunt punctele forte și punctele slabe.
- Înțelege procesul de învățare.
- Își controlează sentimentele în manieră adecvată.
- Își asumă responsabilitatea pentru procesul lor de învățare.

Această paradigmă nouă, caracterizată prin accentul pus pe învățare, pe construirea cunoașterii de către elev, pe dezvoltarea de competențe noi, poate fi facilitată prin utilizarea adecvată a tehnologiei informației și comunicațiilor în procesul de predare – învățare - evaluare. Introducerea calculatorului în școală nu trebuie să constituie un scop în sine, ci o modalitate de creștere a calității, a eficienței învățării și predării.

Folosirea calculatorului reprezintă o nouă strategie de lucru, un nou mod de concepere a instruirii și învățării, care îmbogățește sistemul activităților didactice și prezintă importante valențe formative și informative.

Calculatorul simulează procese și fenomene complexe pe care nici un alt mijloc didactic nu le poate pune atât de bine în evidență. Astfel, prin intermediul lui, se oferă elevilor modelări, justificări și ilustrări ale proceselor și conceptelor abstracte, ilustrări ale proceselor și fenomenelor neobservate sau greu observabile din diferite motive, așezarea corpurilor în spațiu, măsurători, ilustrarea problemelor. Ce este de fapt un soft educațional? La origine, sintagma „soft educațional” denumea softul care prin proiectare, prin parcurgerea softului și interacțiunea cu elevul producea învățarea.

Astăzi există mai multe softuri folosite în procesul educațional: softuri pentru facilitarea unor procese (editoarele de texte, aplicațiile grafice etc.), softuri de prezentare a informației specifice a unui domeniu (de ex. softuri tematice: Ordinea operațiilor, Corpurile geometrice, Înmulțirea numerelor naturale, Sistemul solar, Clasificarea regnului animal etc.). Softurile educaționale se pot folosi în cadrul tuturor tipurilor de lecții, chiar în cadrul mai multor discipline, pot fi /sunt concepute și interdisciplinar.

Completând designul educațional cu softul educațional se vizează în mod special progresul tuturor elevilor în învățare, cu rezultate comparabile, indiferent de nivelul lor inițial, rezultate care să le permită să aibă încredere în procesul de învățare, astfel încât să poată continua să își pună în aplicare aptitudinile de învățare la locul de muncă, la vârsta maturității, precum și în procesul de învățare continuă.

Ținând seama de caracteristicile generale ale softurilor educaționale:

Interactivitate - elevul interacționează în mod activ cu programul primind feedback în timp real pentru acțiunile sale;

Diversitate - mijloacele de prezentare a informației sunt foarte variate, elevul putând să aleagă răspunsul corect din mai multe variante posibile, să repete experimente, să mute diverse obiecte pe ecran sau să urmărească animații și prezentări multimedia;

Accesibilitate - toate informațiile pot fi studiate și ulterior pentru aprofundarea cunoștințelor; aplicarea la clasă a metodelor interactive, cât și introducerea în lecție a softurilor educaționale aduce o serie de beneficii pentru elevi:

✓ Optimizarea instruirii - elevul primește informația prin intermediul mai multor canale (video, audio, text) ceea ce reprezintă un avantaj în asimilarea mai ușoară a informațiilor;

✓ Înțelegerea proceselor complexe imposibil de descris cu creta și tabla - prin vizualizarea diferitelor informații, elevii pot înțelege mecanismul de funcționare al diferitelor procese;

✓ Atractive și ușor de utilizat - datorită unei interfețe prietenoase și ușor de utilizat; dar și pentru profesori:

➤ Calitatea și eficiența cursurilor crește - noile soluții pedagogice bazate pe cele mai moderne tehnologii permit profesorului să creeze materiale educaționale interactive;

➤ Participare activă a elevului - datorita metodelor de predare moderne;

➤ Feedback rapid - prin intermediul testelor interactive se poate observa gradul de asimilare a cunoștințelor;

➤ Posibilitatea de a demonstra fenomene greu de experimentat cu ajutorul materialelor didactice tradiționale;

➤ Flexibilitate și scalabilitate - posibilitatea de a crea propriile planuri de lecții sau de a reutiliza planuri de lecții predefinite care să se potrivească stilului de predare al fiecărui profesor.

Softul educațional este o metodă progresivă și motivantă ce contribuie la eficientizarea predării/ învățării/ evaluării, modernizarea actului didactic, încurajarea inovației didactice, la accesibilizarea cunoștințelor, creșterea randamentului dascălului. Este o alternativă la metodele tradiționale. Școala trebuie să potențeze și să dezvolte la elevi capacitatea de adaptabilitate și de înțelegere nu numai pe planul cunoașterii, dar și pe cel al adevăratei culturi: a ști să utilizezi ceea ce știi pentru a te comporta inteligent și a da existenței o orientare care nu va fi niciodată regretată.

Bibliografie:

[1] Adăscăliței A., *Instruirea asistată de calculator*, Editura Polirom, Iași, 2007;

[2] Colectiv de autori coordonat de Oprea Delia, *Profesorul - creator de soft educațional*, Suport de curs, 2010;

ACTIVITĂȚILE DE TERAPIE OCUPAȚIONALĂ LA ȘCOLARUL CU DEFICIENȚE MENTALE SEVERE

Profesor-educator, Mioara Angearu
Centrul Școlar de Educație Incluzivă Alexandria

În cadrul programului de Terapie educațională complexă și integrată, la clasele de învățământ preșcolar și primar împletim jocul cu arta. Jocul este o activitate, ocupație, manifestare și arta este un mod de exprimare, trăire, realizare, relaxare, compensare și recuperare prin desen, pictură, sculptură.

Jocul în copilărie este activitatea de bază a copilului, prezent sub toate formele și aspectele, dar în terapia ocupațională este o metodă prin care realizăm diverse produse estetice și utile; ne jucăm de-a..., mergem la pădure, plantăm, facem curat în curtea școlii, facem prăjituri, modelăm plastilină, lut și aluat, înșirăm mărgelile, împletim sfoară, paie și pănușe, cântăm și petrecem frumos timpul împreună, învățăm meseriile, instrumentele necesare, de ce este așa și nu altfel, cum este corect, tu cum ai face, care-ți place și să argumentăm, acceptăm punctele de vedere ale colegilor și profesorului, participăm cu plăcere și interes la activitate.

Organizăm activitățile de terapie ocupațională cu respectarea programelor, în funcție de potențialul psihoindividual al elevilor, cu diferențiere și individualizare, cu etapele de lucru expuse în clasă, cu diverse sarcini de la simplu la complex dar mai ales pentru stimularea și implicarea elevilor în a-și realiza propria lucrare, sarcină, pentru a li se demonstra că pot lucra frumos, că sunt la fel de buni ca ceilalți, că data viitoare va fi mult mai bine, că noi avem încredere în ei, și ce au realizat ei este frumos, să-i încurajăm și să-i valorizăm pe elevii noștri. Este o posibilitate de învățare, de dezvoltare, de socializare, de relaționare și de responsabilizare a elevului, activitate pe care împreună cu părinții copilul să o continue acasă sub diverse forme sau roluri acordate. Aici avem deja comunicare, colaborare, conlucrare extrem de importantă cu familia și echipa pluridisciplinară, care sunt esențiale în reușita integrării și școlarizării copilului cu deficiențe mintale severe. Altfel spus, aducem la școală activitățile cotidiene și ducem acasă activitățile școlare.

Terapia ocupațională are la bază concepția după care activitatea voluntară sau altfel spus, ocupația cu componentele sale interpersonale și de mediu, poate fi utilizată eficient pentru

împiedicarea apariției sau ameliorarea disfuncțiilor organismului uman, contribuind, în acest fel, la creșterea adaptării individului în societate.

Conform Asociației Americane de Terapie Ocupațională, terapia ocupațională este „arta și știința de a dirija modul de răspuns al omului față de activitatea selecționată, destinată să promoveze și să mențină sănătatea, să împiedice evoluția spre infirmitate, să evalueze comportamentul și să trateze sau să antreneze subiectul cu disfuncții fizice sau sociale.”

-pe plan mondial este, încă larg răspândită, o altă definiție. „Terapia ocupațională este arta și știința de a dirija participarea omului spre îndeplinirea anumitor sarcini, cu scopul de a-i restabili, susține și spori performanța, de a ușura învățarea acelor abilități și funcții esențiale pentru adaptare și productivitate, de a diminua, sau corecta aspectele patologice și de a promova starea de sănătate mintală.

Elementul comun și general al tuturor definițiilor date terapiei ocupaționale:

„Orice activitate dispune de:

- 1) o bază motivațională;
- 2) de o structură (organizare prin autoorganizare);
- 3) de o țință, scop, sau plan, în raport cu care se autoreglează. Activitatea presupune o înlanțuire sau un sistem ierarhizat de acțiuni, care, la rândul lor, cuprind operații. Nota definitorie a activității este transformarea de obiecte materiale și/sau informații și ansambluri informaționale.” NEVEANU P.P. (1978)

Cunoștințele pe care le acumulează această disciplină se bazează pe informațiile dobândite din domeniul anatomiei, fiziologiei, pedagogiei, psihologiei, sociologiei, antropologiei și în pe cunoștințele provenite de la majoritatea științelor care studiază comportamentul omului. Rezultă, deci, că terapia ocupațională, deoarece realizează o sinteză informațională între cunoștințele provenite din diverse științe particulare, se constituie ca o știință interdisciplinară.

ACTIVITATE VOLUNTARĂ OCUPAȚIE □ DEZVOLTAREA
PERSONALITĂȚII □ ADAPTARE LA MEDIU

Activitatea terapiei ocupaționale este orientată în următoarele direcții de bază:

1. stimularea responsabilității în diferite situații de viață;
2. formarea deprinderilor de autoîngrijire și igienă personală;
3. cultivarea deprinderilor de muncă;
4. organizarea de jocuri și distracții;
5. formarea imaginii de sine și stimularea încrederii în propria persoană;
6. cultivarea autocontrolului și expresivității personale;
7. educarea capacităților cognitive;
8. educarea capacității de reacție la diverse situații de viață;
9. antrenarea integrării senzoriale;
10. sprijinirea relațiilor interpersonale;
11. educarea capacității de acțiune, în funcție de constrângerile și resursele de mediu.”

În concluzie, putem spune că, „terapia ocupațională organizează servicii pentru acei indivizi ale căror capacități de a face față sarcinilor zilnice sunt amenințate de tulburări de dezvoltare, infirmități fizice, boli sau dificultăți de natura psihologică sau socială.”

Referitor la muncă și importanța sa, amintim că în Egipt, spre exemplu, chiar și nobilii erau antrenați în activități productive, cum ar fi, spre exemplu, grădinaritul, iar vechii greci recunoșteau valoarea muncii pentru dezvoltarea fizică armonioasă. Socrate spunea că „omul trebuie să se îndemne la muncă voluntară și nu să se scufunde în răsfăț și plăceri, de vreme ce ele nu aduc nici un beneficiu constituției fizice sau bagajului de cunoștințe”.

G. E. Barton definește terapia ocupațională ca fiind „știința instruirii și încurajării omului bolnav de a practica anumite activități, ce sunt destinate implicării acelor energii ce produc efecte terapeutice benefice.”

Elementele comune legate de terapia ocupațională sunt:

1. utilizarea ocupației sau a activității voluntare poate influența starea de sănătate a individului;

2. indivizii posedă capacitatea lor de adaptare și funcționare normală și trebuie priviți în relație cu mediul în care trăiesc, iar acțiunea terapeutică ce li se adresează trebuie să ia în considerare factorii sociali, psihologici și fizici;

3. relațiile interpersonale reprezintă un factor important al procesului de terapie ocupațională;

4. activitatea de terapie ocupațională constituie un sprijin pentru alte tipuri de acțiuni recuperatorii și trebuie desfășurată în cooperare cu alte categorii de specialiști, în echipe interdisciplinare, pentru a se putea asigura efectul maxim al unui program complex de terapie.

Ocupația reprezintă deci activitatea dominantă a ființei umane, ce include comportamente serioase și productive, dar și comportamente ludice, creatoare sau festive. Este rezultatul proceselor evolutive culminând cu trebuința biologică și socială pentru activitatea ludică și productivă.

Jocul îndeplinește printre altele funcția de pregătire a copilului pentru viața adultă, în cadrul unor diversități de grupuri sociale. Aceasta deoarece, sistemul de valori, obiceiurile, tradițiile și modalitățile de interacțiune interpersonale, se reflectă în caracteristicile jocului unui copil, dintr-o cultură sau alta.

Intervenția, cu mijloacele specifice terapiei ocupaționale, are obiectivele generale:

1) Dezvoltarea, menținerea și recuperarea nivelului de funcționare al fiecărei persoane pe cât mai mult posibil;

2) Compensarea deficiențelor funcționale prin preluarea funcțiilor afectate de către componentele valide ale persoanei;

3) Asigurarea destructurării anumitor funcții ale organismului;

4) Inducerea unei stări de sănătate și încredere în forțele proprii ale persoanei. Un plan de intervenție din domeniul terapiei ocupaționale la deficienți trebuie să cuprindă, în detaliu, activități din cele trei domenii fundamentale de acțiune.

- Astfel, activitățile de viața cotidiană este util să se bazeze pe acțiuni cum ar fi, spre exemplu, pieptănatul, spălatul dinților, îmbrăcare, hrănire sau formarea expresiei sociale;

- Activitățile de ergoterapie pot include îngrijirea hainelor, pregătirea mesei, întreținerea casei, planificarea financiară, cultivarea deprinderilor de muncă, maturizarea social-vocațională, până la planificarea existenței după pensionare;

- Activitățile de joc și loisir cuprind, în principal, explorarea diverselor categorii de jocuri accesibile persoanei, precum și dezvoltarea de performanțe ridicate în anumite jocuri și distracții, mergând până la trezirea interesului subiectului pentru anumite hobby-uri, colecții, inclusiv din domeniul artistic. Cum am mai arătat, intervenția, organizată pe direcțiile amintite, determină formarea la un individ de deprinderi, aptitudini și capacități conform cu scopul urmărit. Aceste modificări provocate vizează componentele senzorio-motorii, cognitive sau sociale ale persoanei.

Bibliografie:

Alois Gherguț, Sinteze de Psihopedagogie Specială. Ghid pentru concursuri și examene de obținere a gradelor didactice, Editia a III-a, Polirom 2013

Constantin Cucos(coord.), Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice, Editia a III-a, Polirom 2009

Doru Vlad Popovici, Terapie ocupațională pentru persoane cu deficiențe, Editura Muntenia, Constanța,

Metode și tehnici de corectare a comportamentului agresiv al preșcolarului

Prof. Doina Buligai Vrânceanu
Grădinița cu Program Prelungit
Nr. 31 SG Brașov

Din nefericire, societatea zilelor noastre este una violentă, iar copiii noștri sunt supuși acestor acte agresive în fiecare zi, fie prin mediatizarea lor, fie prin activitățile și relațiile pe care le au cu cei din jur. Uneori este dificil să identifici situațiile în care copilul este pur și simplu agresiv sau dacă acest comportament este determinat de alte cauze.

Mulți factori influențează formarea tipului agresiv de comportament, de exemplu, pot fi provocate de unele dereglări somatice ori maladii a SNC, de asemenea, de mulți factori sociali.

Copilul agresiv deseori se simte respins, singuratic, este convins că nu este iubit. „Cum să devin iubit și util”- este problema nesoluționată cu care se confruntă și-l face să acceseze diferite metode pentru a atrage atenția. Spre regret, aceste tentative, deseori greu acceptabile, nu-și ating scopul, de multe ori agresivitatea este unica formă cunoscută de copil de a se apăra și el primește acest tip de comportament ca un stereotip selectat din reacțiile comportamentale din familie.

Noi, cadrele didactice avem datoria de a-i învăța pe copii să-și anunțe sentimentele și emoțiile și să-și exprime indirect furia prin intermediul jocului.

Copiii agresivi, de regulă, au un nivel empatic scăzut. Motivul constă în faptul că ei se emoționează mai puțin, nu-i atinge suferința celor din jur și nici nu-și pot închipui că altor oameni le poate fi greu sau neplăcut.

Se consideră că dacă un agresiv poate să-și compătimească jertfa, agresiunea lui, data viitoare va fi mai moderată. Din aceasta cauza, dezvoltarea sentimentală și emotivă a copiilor agresivi este foarte importantă. O contribuție însemnată, în acest sens, o aduce literatura prin povești, povestiri și alte specii literare. De exemplu, dacă în grupă a avut loc o ceartă sau o bătaie, atunci se poate rezolva situația prin următorul scenariu: se invită două personaje, un pisoi și un tigr. În fața copiilor se joacă scena care s-a petrecut, după care ceilalți copii sunt rugați să-i împăce. Aceștia vor propune diferite modalități de rezolvare, atenuare a conflictului. Se poate împărți grupul de copii în două echipe: una va vorbi în numele tigrului, alta în numele pisoiului. Copiii sunt nădărijă în alegerea poziției și în apărarea intereselor. Nu e importantă poziția în cazul dat, doar faptul că aceștia pot trăi sentimentele, emoțiile altora, se pot pune în pielea lor. Astfel de exerciții îl vor ajuta pe copil să înțeleagă importanța de a fi în locul celui vinovat sau a celui ofensat. În consecință se va învăța să răspundă pentru faptele săvârșite, fără a da vina pe alții.

Tehnici ludice de recuperare a copiilor agresivi

Jocul „Vocabularul emoțional”

Scopul: *Dezvoltarea sferei emoționale a copilului.*

Conținutul: Copilului i se prezintă un set de fișe cu fețe ce redau diferite stări emoționale și i se adresează întrebarea: "Ce stări emoționale sunt reprezentate pe cartonașe?" Apoi copilului i se propune să-și amintească când el a simțit o stare similară celei din fișă. Ce simțea în starea dată? Ar dori el să se întoarcă în acea stare? Dar poate această expresie a feței să redea altă stare a omului? În ce alte stări redade în fișe tu ai mai fost? Hai să le desenăm."

Toate exemplele din viață prezentate de copil, adultul le notează pe o foaie. Peste două-trei săptămâni jocul poate fi repetat, totodată comparând starea emoțională anterioară a copilului cu cea prezentă. Se poate răspunde la următoarele întrebări: "Ce fel de stări predominau cu două-trei săptămâni în urmă: negative sau pozitive? Dar ce poți face tu pentru a trăi mai multe emoții pozitive? "

Jocul „Biluțe magice”

Scopul: *Înlăturarea tensiunii emoționale la copiii agresivi.*

Conținutul: Copiii stau în cerc. Adultul îi roagă să închidă ochii și să construiască din palme o bărcuță unde introduce fiecărui copil câte o biluță de sticlă și le spune: "Luați biluța în palme, încălziți-o, rostogoliți-o în palme, suflați aer cald în ea, oferiți-i o parte din căldură și mângâierea voastră. Deschideți ochii și uitați-vă la biluță. Iar acum pe rând povestiți despre emoțiile, sentimentele care v-au cuprins în timpul exercițiului."

Jocul „Papagalul meu drag”

Scopul: *Dezvoltarea empatiei la copii și formarea aptitudinilor de lucru în grup.*

Conținutul: Copiii stau în cerc. Adultul spune: "Copii! La noi a venit în vizită un papagal. El dorește să facă cunoștință cu noi și să se joace. Ce credeți că trebuie să facem ca el să se simtă bine la noi și să mai dorească să vină?". Copiii propun să vorbească cu el gingaș, să se joace... Adultul oferă cuiva jucăria de pluș "Papagalul". Copilul, primind jucăria, trebuie să o strângă la piept, să o mângâie pe cap, să-i spună ceva frumos, să o dezmierească după care să o dea altcuiva. Jocul e bine să fie organizat în tempou moderat.

Jocul „Emoțiile eroilor”

Scopul: *Dezvoltarea empatiei la copii și formarea aptitudinilor de apreciere a situației și comportamentului celor din jur.*

Conținutul: Adultul citește copiilor o poveste. Copiilor le-au fost distribuite cartonașe mici cu diverse stări emoționale. Pe parcursul citirii copilul așează pe masă câteva cartonașe, care după părerea lui, exprimă/redau stările emoționale ale eroilor în diferite situații. La finalul citirii, fiecare copil explică în ce situație și de ce lui îi pare că eroul era vesel, trist, epuizat... Acest joc se recomandă să fie organizat individual sau în grupuri mici. Textul poveștii nu trebuie să fie prea lung și trebuie să corespundă volumului de memorie și atenție a copiilor de anumită vârstă .

Jocul „Poreclele”

Scopul: *Însușirea tehnicilor ludice de descărcare acceptabilă a furiei cu ajutorul mijloacelor verbale și recepționarea pozitivă a mesajului agresiv.*

Conținutul: Copiii transmit în cerc mingea, concomitent poreclindu-se cu cuvinte neofensatoare/blânde. Acestea pot fi denumiri de fructe, legume, copaci, ciuperci, flori etc. Fiecare adresare trebuie obligatoriu să înceapă cu cuvintele: "Dar tu ești..." (de ex. "Dar tu ești o furnicuță!"). La final, participanții vor spune neapărat ceva plăcut, de ex. "Tu ești o dulceață!" Recomandare: jocul va fi mai eficient dacă se va organiza în tempou rapid, în prealabil anunțând copiii că este doar un joc și nu e bine să se supere unul pe celălalt. Acest joc este util nu doar copiilor agresivi dar și pentru cei supărațioși.

La baza oricărei intervenții cu copiii stă realizarea unei relații pozitive cu aceștia. Stabilirea unei relații pozitive este importantă, deoarece copiii au nevoie să simtă că lumea este

un loc sigur, că oamenii sunt predictibili și că ei merită să fie iubiți indiferent de performanțele pe care le obțin. Fiecare copil este diferit și nu poate fi comparat „decât cu sine însuși”. Și totuși, câteva lucruri esențiale îi fac să fie asemenea: toți au nevoie de dragoste, de securitate, de îngrijire și de exercițiu. Toți simt nevoia de recunoaștere și acceptare. Toți caută un sprijin în adult și chiar au nevoie de un anumit control din partea acestuia pe măsură ce își dezvoltă încrederea în sine și dobândesc propria experiență.

Bibliografie:

1. A. Botis, L. Mihalca, *Despre dezvoltarea abilităților emoționale și sociale ale copiilor, fete și băieți cu vârsta până în 7 ani*, Ghid pentru cadrele didactice din Învățământul preșcolar. UNICEF, 2007, Alpha MDN, Buzău, 2007
2. A. Damian, „*Ludoteca - de la joacă la educația prin joc*”, Editura Tipart, București, 2005
3. A. Moisin, *Arta educării copilor și adolescenților în familie și în școală*, E.D.P. București, 2008;
4. A. Catrinel A. Ștefan, E. Kállay, *Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari*. Ghid practic pentru educatori Editura: Asociația de Științe Cognitive din România
5. M. Ionescu, I., Radu, *Didactica modernă*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2001
6. R. Templar, *Cele 100 de reguli ale educării copilului*, Rentrop & Straton, București, 2008;
7. T. Crețu, *Psihologia vârstelor*, Editura Credis, București, 2001
8. U. Șchiopu, E. Verzea, *Psihologia vârstelor*, E.D.P., București, 1995
9. Wallon, H., *Evoluția psihologică a copilului*. E.D.P., București, 1975
10. www.prieteniiicopiilor.md - ghid practic

Art – terapia și importanța sa în recuperarea copiilor cu C.E.S

Profesor Ciupitu Ionela Silvia
Centrul Școlar de Educație Incluzivă Alexandria

Din cele mai vechi timpuri, oamenii au folosit arta ca un mod de comunicare a ideilor și trăirilor lor. Arta reprezintă un instrument pentru exprimarea sinelui.

Art-terapia mai este denumită și terapie expresivă, fiind strâns legată de psihologia artei și încurajează autocunoașterea și creșterea emoțională. Este un proces constituit din două părți: creație și interpretare. Terapia prin arta sau art terapia a fost folosită în primul rând în instituțiile pentru boli mentale și apoi în școli.

Pe la jumătatea anilor '50, psihologul Margaret Naumburg, unul din pionierii terapiei prin artă a elaborat ideea de a folosi arta pentru a elibera inconștientul prin încurajarea de asocieri libere. Opera de artă rezultată era considerată un discurs simbolic, iar pacientul era încurajat să-l interpreteze și să-l analizeze. De la mijlocul secolului XX, terapia prin artă a devenit o profesie, apărând independent în Europa și în țări în care se vorbea limba engleză.

În multe spitale și instituții de sănătate mentală au fost incluse programe de terapie prin artă, când s-a observat cum această formă de terapie poate încuraja dezvoltarea emoțională și cognitivă. Această disciplină continuă să se dezvolte devenind un instrument important în evaluare, comunicare și tratament.

Terapia prin artă este o terapie multimodală integrativă ce pune accentul pe aspectele de vindecare, recuperare, compensare prin procesul creativ. Mișcarea, desenul, pictura, sculptura, muzica, scrisul, sunetul și improvizarea sunt folosite într-un cadru de susținere, centrat pe copil, în care acesta își poate trăi și exprima sentimentele. Profesorii care folosesc artele expresive sunt conștienți că, implicând mintea, corpul și emoțiile, aduc în prim plan atât capacitățile intuitive, imaginative, cât și pe cele logice.

Din moment ce stările emoționale sunt rareori logice, utilizarea imageriei și a modalităților nonverbale permite participantului o cale alternativă pentru auto-explorare și comunicare. Această abordare se pretează lucrului cu copiii cu cerințe educative speciale. Ei se bazează mai mult pe modurile vizual-spațiale de gândire, decât pe modurile verbal-analitice.

Art-terapia îl ajută pe copil să se înțeleagă pe sine, să se elibereze de anxietățile și tensiunile acumulate, să dezvolte abilități de comunicare, să exerseze și optimizeze propriile capacități de relaționare cu ceilalți copii și cu adulții.

De asemenea, art terapia ajută la dezvoltarea inteligenței emoționale, dezvoltarea abilităților de exprimare, comunicare și relaționare, creșterea adaptării în societate, o dezvoltare armonioasă, echilibrată, responsabilizare, dezvoltarea inițiativei, dezvoltarea imaginației și a spiritului creativ, reducerea tensiunilor și a anxietății, dezvoltarea unor instrumente sănătoase de rezolvare a conflictelor și dezvoltarea stimei de sine, descoperirea propriilor capacități, a potențialului de schimbare/dezvoltare armonioasă, satisfacția unui lucru făcut cu propriile forțe, încrederea în sine, sentimentul împlinirii, acceptarea de sine, descărcarea tensiunilor. Produsele activității “vorbesc” în locul copilului.

Activitățile ce pot fi utilizate în cadrul terapiei prin artă:

Desenul și pictura - Sunt utilizate pentru a ajuta copilul să devină conștient de sine, de existența sa în lume. Desenele pot fi folosite în moduri variate, cu scopuri multiple și la diferite nivele. Prin intermediul picturii (inclusiv cea cu degetele) copilul își exprimă cu ușurință emoțiile. Rolul acestora este și unul de psihodiagnoză în vederea stabilirii punctului de plecare pentru activitățile terapeutice. În funcție de interpretarea desenului copilului, se stabilește planul therapeutic de intervenție. Aspectele care sunt analizate în desen “vorbesc” despre ceea ce simte copilul. Se observă cromatica folosită, tipul liniilor utilizate, dimensiunile desenelor, poziționarea în pagină, presiunea pe foaie etc.

Simplul act de a desena fără intervenție exterioară reprezintă o puternică exprimare a sinelui; ajută stabilirea identității persoanei și este o cale de exprimare a sentimentelor. Desenul le oferă de asemenea, posibilitate de a avea succes. Învățând să aibă încredere în propriile forțe, copilul se dezvoltă.

Modelajul - Oferă atât experiențe kinestezice, cât și tactile. Flexibilitatea și maleabilitatea lutului se potrivesc unei varietăți de nevoi. El pare să spargă adesea blocajele copilului, putând fi utilizat cu succes și de cei care au mari dificultăți în exprimarea sentimentelor. Copiii “supărați” pot simți un sentiment al controlului și stăpânirii de sine, prin intermediul lutului. Copilul agresiv poate folosi lutul pentru a-l lovi și sfărâma. Se utilizează de asemenea și plastilina. Lutul și plastilina au și un efect benefic în sensul relaxării mâinilor, în urma realizării unor exerciții specifice.

Colajul - Ajută la eliberarea imaginației și poate fi utilizat ca exprimare senzorială și emoțională, folosind diverse exerciții. Ajută foarte mult și în ceea ce privește îmbunătățirea motricității fine.

Poveștile și confecționarea de măști teatrul de păpuși, jocul de rol, jocurile de mișcare, muzica și dansul - Au rolul de a-l ajuta pe copil să asimileze experiențele trăite și realitatea în

general. Copilul învață să dea sens lumii din afara lui dar și să-și structureze gândurile. Poveștile și confecționarea de măști au rolul de a-l ajuta pe copil să asimileze experiențele trăite și realitatea în general. Copilul învață să dea sens lumii din afara lui dar și să-și structureze gândurile. Alte tehnici folosite sunt teatrul de păpuși, jocul de rol, jocurile de mișcare, muzica și dansul, etc. Nu există modalitate corectă sau greșită în exprimarea emoțiilor prin art-terapie. Nu trebuie să excelezi în pictură sau sculptură. Trebuie doar să te simți liber și să te exprimi liber. Și cine poate face asta mai bine decât copiii? În urma acestei terapii cu rol în compensarea și recuperarea copiilor deficienți, aceștia vor reuși să-și dezvolte stima de sine și spontaneitatea care vor facilita integrarea emoțională și comportamentală în grup, să-și formeze abilități de comunicare și relaționare, printr-un contact verbal și non verbal adecvat cu ceilalți, să-și exprime sentimentele și emoțiile, dorințele și nevoile, să se descopere în fața celorlalți atunci când sunt pregătiți, să-și dezvolte capacități cognitive precum atenția, limbajul, gândirea, memoria, creativitatea, să-și reducă și să elimine anxietățile, frustrările, inhibițiile prin descărcarea creativă a tensiunilor acumulate, să-și dezvolte toleranța la frustrări prin dezvoltarea autocontrolului să-și formeze abilități de relaționare și cooperare adaptate nevoilor și cerințelor grupului.

Cu aceleași beneficii asupra copilului și cu același impact asupra interpretării în vedea implementării programului terapeutic, există și alte forme de realizare a „artei” de către copii: dioramele, teatrul cu umbre și crearea unei povești sau a unui personaj, activități artistice de realizare a unor produse cu diferite materiale reciclabile (hârtii, plastic, resturi de la creioanele ascuțite, ațe, sfori, diverse material textile, sârme, lemn, celuloză), activități de împletire și realizare a unor produse finite etc.

Unul din punctele forte ale tehnicilor de art-terapie îl reprezintă faptul că pentru copil, orice exercițiu devine o joacă. El îl va realiza în mod natural, fără să i se pară că depune vreun efort considerabil. Art-terapia facilitează și stimularea inteligenței emoționale, fundamentală pentru învățare și adaptare la mediul social și profesional și a inteligențelor multiple propuse de Howard Gardner. Ele sugerează încorporarea într-o mai mare măsură în curriculum-ul artei, a activităților dedicate autocunoașterii, comunicării și învățării prin cooperare. Pentru ca metoda să fie eficientă este necesară identificarea și luarea în considerare a „zonei proximei dezvoltări”.

În ultimii ani, aplicarea programelor educațional-terapeutice a avut în vedere caracterul complex și integrativ al acestora, organizarea lor în perspectiva școlii incluzive și a principiilor educației integrate și valorificarea resurselor de învățare conexe, oferite elevilor cu cerințe speciale de către școală, familie și mediul social. Tehnicile de art-terapie oferă copiilor oportunitatea de a explora și exprima, prin intermediul materialelor specifice creației artistice, dificultățile în legătură cu diversele trăiri sau relații personale, dificultăți ce ar putea fi greu de exprimat în cuvinte. Atmosfera relaxată îl îndeamnă pe copil să se exprime liber oferindu-i posibilitatea de a se descărca, de a dezvălui trăiri care, în alte condiții, par a fi inacceptabile.

Terapia prin artă este o oportunitate excelentă pentru a crea un mediu stimulativ. Acest mediu poate fi folosit pentru a răspunde nevoilor individuale ale fiecărei persoane în parte. Prin urmare șansa individualizării abordării art-terapeutice asigură progrese semnificative. Un element esențial, care conferă și mai multă greutate tehnicii art-terapeutice este acela că aceste procedee terapeutice sunt non-invazive și ele pot fi folosite la orice categorie de vârstă și dizabilitate.

Art-terapia nu trebuie confundată cu arta. În artă, beneficiarul este opera de artă, în art-terapie, beneficiarul este omul, arta fiind un mijloc de dezvoltare pus la dispoziția lui. În art-terapie nu se formează artiști, nu este nevoie de experiență, competență sau talent, deoarece arta reprezintă doar o metodă prin care ne înțelegem mai bine propriile trăiri și conflicte interioare.

Finalitatea artei o reprezintă tabloul, sculptura, filmul sau dansul. Finalitatea art-terapiei o reprezintă dezvoltarea personală, vindecarea emoțională și transformarea individuală.

Bibliografie

- Benoit, J.A, Pettinati, G., *Desenează ceva! Interpretări psihologice ale desenelor copiilor*, Editura Aramis, București, 2010
Corman, L., *Testul desenului familiei*, Editura Trei, București, 2012
Crotti, E., *Desenele copilului tău, interpretări psihologice*, Editura Litera, București, 2016
Gherguț, A., *Sinteze de psihopedagogie specială*, Editura Polirom, Iași, 2013
Preda, V., *Terapii prin mediere artistică*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2003
www.terapie-prin-arta.ro

Rolul terapie prin artă în procesul educațional

Prof. Chiriac Anda Cristina
C.S.E.I. Alexandria

”Art-terapia este considerată o activitate care utilizează metode non-verbale, având valențe psihoterapeutice, evidențiate prin obiectivarea activității imaginative într-un produs de nuanță artistică, sau prin receptarea și trăirea semnificațiilor unor asemenea produse” (Preda, 2006). Art-terapia mai este denumită și terapie expresivă, fiind strâns legată de psihologia artei și încurajează autocunoașterea și creșterea emoțională; este un proces constituit din două părți: creație și interpretare. Terapia prin arte expresive este o terapie multimodală integrativă ce pune accentul pe aspectele de vindecare ale procesului creativ. Mișcarea, desenul, pictura, sculptura, muzica, scrisul, sunetul și improvizarea sunt folosite într-un cadru de susținere, centrat pe copil, în care aceasta își poate trăi și exprima sentimentele. Însuși termenul de „terapie prin artă” (terapie prin artă – vindecare prin artă) înseamnă vindecare prin creativitate pentru a exprima starea psiho-emoțională a unei persoane. Terapia prin artă este reprezentată de patru domenii: terapia prin artă în sine (psihoterapie prin artă plastică), terapia dramatică (psihoterapia prin joc scenic), terapia prin dans-mișcare (psihoterapia prin mișcare și dans) și terapia prin muzică (psihoterapia prin sunete și muzică).

Art-terapia este un proces terapeutic benefic persoanelor de toate vârstele: copii, adolescenți, adulți și vârstnici, care pot întâmpina dificultăți fizice, emoționale, spirituale sau intelectuale. Tuturor acestor persoane art-terapia le va oferi sprijinul de care au nevoie

Arta este un mijloc de construire a personalității, permite o conectare cu sinele, dezvoltă capacitatea de expresie și comunicarea în relațiile interumane. Tehnicile de terapie creativă îl ajută pe copil să se înțeleagă pe sine, să se elibereze de anxietățile acumulate, de tensiuni și să dezvolte abilitățile de comunicare și inserție socială. Tehnicile utilizate în art-terapie sunt desenul, pictura, modelajul cu plastilină sau lut, colajul din elemente independente (plante sau elemente textile), mișcarea, metafora, teatrul. Gânduri, atitudini, modalități de acțiune, de decizie, tipuri de comunicare și de relaționare în grup sunt dezvoltate, aduse la suprafață prin intermediul tehnicilor artistice enumerate mai sus. Participanții au astfel posibilitatea de a se cunoaște prin intermediul produsului finit realizat. Ei pot observa ceea ce le place sau ceea ce nu

le place la propria persoană. Văd cum își pot îmbunătăți propriul comportament și chiar își propun să acționeze pentru o mai bună performanță. Art-terapia poate fi aplicată indiferent de tipul de deficiență identificat. Ea are meritul de a întregi personalitatea copilului, de a-i dezvolta simțul estetic și de a-l face să conștientizeze nevoia de frumos. Este știut faptul că unii copii cu deficiențe de intelect manifestă interes pentru activitățile concrete, precum modelajul, pictura, desenul, confecționarea unor obiecte etc., ceea ce poate constitui nu doar un prilej de consumare a energiei, dar și de formare a unor abilități motrice, practice ori de dezvoltare a unor deprinderi profesionale.

Arta oferă copilului oportunități practic nelimitate de auto-îmbunătățire și autorealizare atât în procesul de creativitate, cât și în produsele sale. Interesul pentru produsele activității creative a copilului din partea semenilor și a adulților îi crește stima de sine. Și aceasta este soluția celei mai importante sarcini: adaptarea copilului prin activitatea artistică și artistică în mediul macrosocial.

Scopurile urmărite la activitățile de art terapie sunt extrem de diverse:

- dezvoltarea capacităților de exprimare verbală și non-verbală a dorințelor, trăirilor, sentimentelor;
- spargerea blocajelor emoționale;
- eliberarea de tensiuni, anxietate acumulată, stres, frustrări și sentimente negative;
- dezvoltarea capacităților cognitive, creative și de integrare în grupuri;
- dezvoltarea valorilor morale și spirituale;
- perfecționarea capacității de autocunoaștere și auto-acceptare;
- creșterea stimei de sine și a încrederii în propriile forțe.

Mecanismul psihologic pe care se bazează utilizarea acestor tehnici este proiecția. Artele vizuale constituie o cale de evaluare a personalității, a capacităților și a dificultăților de a se adapta la mediul social. Problemele neconștientizate sunt exprimate simbolic în produsele creației artistice ale persoanei. Valoarea art-terapiei este și una educațională. Participanții învață astfel să comunice adecvat, spontan, să-și conștientizeze clar pozițiile, atitudinile și să-i înțeleagă mai bine pe cei cu care intră în contact. Efectul constă într-o mai bună socializare, performanță, relaționare și comunicare adecvată.

Există o corespondență între culori și trăirile, emoțiile, dorințele, nevoile și gândurile unei persoane. Nu există un limbaj universal al culorilor, ci fiecare culoare are o semnificație unică, pentru fiecare persoană, iar asocierea ține de experiența persoanei, de structura sa internă etc. Prin desen, fiecare copil are posibilitatea să-și reamintească de întâmplări petrecute anterior, să re trăiască evenimente conflictuale cu cei apropiați și să ajungă să le vadă într-o altă lumină. Desenul constituie și un mijloc de forare în timp printre amintiri, aducând la lumină situații neacceptate și neînțelese.

Confecționarea de jocuri și jucării, ca și desenul și pictura, intră în categoria activităților ce implică comunicare prin redescoperirea unor posibilități noi, fapt care permite proiectarea propriilor trăiri, cât și libertatea de exprimare. Munca, imaginația, talentul, simțul estetic sunt solicitate, permițând descoperirea preferințelor și înclinațiilor personale.

Tehnicile de art-terapie le oferă copiilor oportunitatea de a explora și de a se exprima, prin intermediul materialelor specifice creației artistice, dificultățile în legătură cu diversele trăiri sau relații personale, dificultăți ce ar putea fi greu de exprimat în cuvinte. Atmosfera relaxantă îi determină pe copii să se exprime liber, le oferă posibilitatea de a se descărca, de a dezvălui trăiri care, în alte condiții, păreau a fi inacceptabile.

Terapia prin joc este utilizarea unei activități naturale pentru un copil - jocurile - ca modalitate de modelare a relațiilor cu lumea exterioară și de dezvoltare personală. Jocul permite să se elibereze de tensiune, să scape de depresie, încurajează activarea fizică și cognitivă în exprimare spontană, scufundă copilul într-o atmosferă de confort emoțional.

Pedagogia artei le permite copiilor cu probleme să experimenteze lumea în toată bogăția și diversitatea ei și să învețe să o transforme prin activități artistice. Artă este, pe de o parte, o sursă de noi experiențe pozitive pentru copil, dă naștere unor nevoi creative, modalități de a le satisface într-o formă sau alta, iar pe de altă parte, este un mijloc de implementare a tehnologiilor socio-pedagogice.

Prin art-terapie, pentru copil, orice exercițiu devine o joacă și astfel lucrurile se fac în mod natural, fără depunerea unui efort considerabil. Implicarea copiilor în astfel de activități, trezește motivația și participarea activă, emoțională a elevilor, constituind și un mijloc de socializare și relaționare cu cei din jur.

Bibliografie

1. Alekseeva M. Yu. *Aplicarea practică a elementelor terapiei prin artă în munca unui profesor. Ajutor didactic pentru un profesor de limbă străină*. M.: APK și PRO, 2003.
2. Vygotsky L.S. *Psihologia artei*. -M., Art, 1986
3. Preda, V. (2003). *Terapii prin mediere artistică, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca*

Un istoric al artei și al terapiei prin artă

Profesor Chiriac Florin

Colegiul Național Pedagogic „Mircea Scarlat” Alexandria

Din cele mai vechi timpuri, oamenii folosesc arta ca un mod de comunicare a ideilor și trăirilor și sentimentelor lor.

Cele mai vechi picturi rupestre datează de acum 40 000 de ani, din perioada Paleoliticului Superior. Se presupune că aparțin omului de Neanderthal și nu lui Homosapiens. Urmele mâinilor descoperite pe pereții peșterii se presupune că aveau atât semnificație cât și funcție magică și că sunt legate de un ritual de inițiere.

Avansând în istorie, arta devine un instrument pentru exprimarea Sinelui. Merită de amintit perioada Renașterii atât de cunoscută, perioadă în care arta a atins noi nivele. Mai târziu, în secolul al XVIII-lea, în Europa, Iluminismul promova credința în legile naturale și în ordinea universală, precum și încrederea în rațiunea ființei umane și abilitățile ei inovatoare. Artă înseamnă creativitate, exprimarea proprie viziuni, încrederea în ea. Psihologul Jonathan A. Plucker de la Universitatea Indiana, S.U.A. susține că, „Creativitatea este interacțiunea dintre aptitudini, proces și mediul înconjurător prin care un individ sau un grup produce un produs palpabil, nou și folositor definit în contextul social.”

De asemenea, creativitatea pare să fie o componentă foarte importantă în rezolvarea de probleme și în starea de bine emoțională și socială.

Azilul a oferit terenul propice pentru observarea diferitelor manifestări și totodată pentru dezvoltarea psihiatriei. Philippe Pinel, fost medic francez, a contribuit la dezvoltarea unei abordări psihologice mai umane a custodiei și îngrijirii pacienților psihiatrici, denumită astăzi terapie morală. Ca precursor al psihiatriei a observat că pacienții internați în azile scriu sau desenează.

Medicul, scriitorul și filosoful Max Simon Nordau este primul psihiatru care a studiat și analizat arta și scrisul bolnavilor psihici și a evidențiat relația dintre stilul artistic și problemele psihiatrice.

Drept urmare, astăzi, asistenții medicali în psihiatrie și domeniul sănătății mintale „intră într-un parteneriat cu pacienții și, prin utilizarea științelor umane și a artei de a îngriji pacienții, dezvoltă cu aceștia o relație de ajutor”. Cesare Lombroso a publicat în 1880 un articol intitulat „*Genio e follia*” în care evidențiază cele 13 caracteristici ale artei bolnavilor mintal. Tot el evidențiază legătura dintre arta preistorică și arta bolnavilor psihici. Ernst Kris (psihiatru și istoric de artă austriac) a studiat arta dintr-o perspectivă psihanalitică. A considerat că în cazul afecțiunilor psihiatrice, există o relație slăbită între Ego și realitate și producerea de artă spontană este o încercare de a contrabalansa slăbirea relației. Terapia prin artă (Art Terapie) a fost folosită în primul rând în instituțiile mentale și apoi în școli-terapia prin artă în comunitatea copiilor.

Pe la mijlocul anilor '50, psihologul Margaret Naumburg (unul din pionierii terapiei prin artă/art terapei) se referea la munca ei ca terapie prin artă. Aceasta se baza pe ideea de a folosi arta considerată un discurs simbolic, iar pacientul era încurajat să-l interpreteze și să-l analizeze. publică câteva studii ce relevă importanța terapiei prin artă în procesul de diagnosticare și tratare a pacienților. Pentru a putea înțelege cum funcționează terapia prin artă, dar și terapia în general, trebuie să luăm la cunoștință ceea ce Freud conceptualizează ca fiind structura aparatului psihic: Sinele-ca manifestare neordonată ce are tendințe instinctuale, Super Ego-care are rol critic și moralizator, conformându-se societății și normelor și Eul- care este intermediar între cele două instanțe ale psihicului mai sus enumerate, fiind organizat și realist.

De la mijlocul secolului XX terapia prin artă (art terapie) a devenit o profesie, apărând independent în Europa și în țări în care se vorbea limba engleză.

În multe spitale și instituții de sănătate mentală au fost incluse programe de terapie prin artă (art terapie) când s-a observat cum aceasta formă de terapie poate încuraja dezvoltarea emoțională și cognitivă. Această disciplină continuă să se dezvolte devenind un instrument important în evaluare, comunicare și tratament.

Bibliografie:

¹Marin Cârciuraru, *Paleoliticul, epipaleoliticul și mezoliticul lumii*, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, p. 169-177, 181-187, 193 et a.

¹J. A. Plucker, *Human intelligence: Historical influences, current controversies, teaching resources*. <http://www.indiana.edu/~intell/>.

¹Edward M. Brown, *Philippe Pinel as an Eighteenth Century Physician*, https://scihistory.org.translate.google/philippe-pinel-modern-psychiatry/?_x_tr_sch=http&_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=ro&_x_tr_hl=ro&_x_tr_pto=sc

¹Ana- Cristina Brediceanu, *Îngrijirea bolnavului cu tulburări în sfera sănătății mentale și a psihiatriei*, Editura „Victor Babeș” Timișoara, 2020, p. 11.

¹Vittorino Andreoli, *Il linguaggio grafico della follia*, BUR saggi, 2009, Milano, p. 7.

¹Ernst Kris, *Psychoanalytic Explorations in Art*, International Universities Press, Inc.; 1st edition (January 1, 195, passim. Vezi și Cornelia Pavlovici, *O călătorie cu Olive. Creșterea stimei de sine la clientul / pacientul cu depresie*, Lucrare de Disertație, UNATC București, 2019, p. 24; Georgiana Nabbout, *Terapia prin artă-limbajul sufletului*, <http://orientromanesc.ro/2019/05/14/terapia-prin-arta-limbajul-sufletului/> .

¹Cornelia Pavlovici, *op. cit.*, p.24; Georgiana Nabbout, *art.cit.*, loc.cit.

Terapia prin teatru cu păpuși pentru copiii cu nevoi speciale

Prof. Pîrșoagă Maria Mihaela

Prof. Popescu Mariana

Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Alexandria

Dramaterapia reprezintă utilizarea teatrului, a improvizației, a jocului de rol, a muzicii și mișcării, a poveștilor, măștilor și ritualurilor, a marionetelor și jocurilor inspirate din teatru (**jocuri dramatice**), ca factor terapeutic, în ajutorul persoanelor care au o stare de disconfort fizic și/ sau psihic (emoțional.)

Dramaterapia are la bază concepții și teorii din sfera antropologică, psihologică, sociologică, psihodramă și psihoterapie. Reprezintă uniunea dintre dramă și terapie, dar nu este o simplă alăturare a celor două discipline. Combinarea celor două produce o a treia modalitate, distinctă, de intervenție - ajutorare a persoanelor, utilizând cele mai potrivite tehnici/ elemente din fiecare arie, pentru a încuraja maturizarea și dezvoltarea copiilor cu deficiente de limbaj, întârzieri în dezvoltare, cu probleme emotionale sau comportamentale și tulburări pervazive de tip autist.

Dramaterapia reprezintă **utilizarea teatrului în situații speciale**. Este o modalitate adecvată lucrului cu **copiii cu diferite deficiente** pentru exersarea situațiilor de socializare, îmbunătățirea comunicării la și între copii, pentru găsirea unor modalități creative de rezolvare unor situații problemă sau nou aparute, de gestionare a situațiilor conflictuale, pentru a și gestiona emoțiile etc.

Pentru a fi domolită, o emoție trebuie **acceptată, ascultată și experimentată**. Astfel, crește în intensitate și ajunge să se manifeste prin comportamente mai mult sau mai puțin dorite. Potrivit celor mai recente descoperiri în neuroștiințe, copii nu au capacitatea biologică de a-și gestiona singuri emoțiile. De fapt, creierul lor prefrontal, cel care reglează emoțiile, este încă în dezvoltare. În schimb, creierul lor emoțional (alcătuit, printre altele, din amigdală – sediul emoțiilor) este format încă de la naștere, așa se explică de ce copiii au o viață emoțională așa de bogată. Copii își transpun toate emoțiile și senzațiile în joc.

Jocul este pentru un copil ceea ce este vorbirea pentru un adult. Este un vehicul pentru exprimarea sentimentelor, explorarea relațiilor și împlinirea. Jocul copiilor este plin de sens și este important pentru copil, deoarece prin joc devin disponibile acele zone în care le este greu să găsească cuvinte. Copiii pot folosi jucăriile pentru a spune lucruri, pentru a face lucruri pe care ei înșiși le este jenă să le facă și pentru a-și exprima sentimente pe care alții le-ar putea dezaproba. Astfel, lumea copilului este o lume a acțiunii și activității, iar terapia cu păpuși, fără să-l jeneze sau să rănească copilul, face posibilă intrarea în această lume și îmbinarea propriilor interese ale copilului cu sarcinile corective ale profesorului. Ca principală modalitate de comunicare în **terapia cu păpuși**, o păpușă este folosită ca obiect intermediar de interacțiune între un copil și un adult. Punându-și o păpușă pe mână, copilul îi „transmite” cu bucurie cele mai bune sentimente, uitând de probleme și temeri, descoperind rezerve ascunse în sine. În această reîncarnare uimitoare se află principiul principal al terapiei cu păpuși, principiul „transferului dominantului”.

Papusa are o semnificație specială pentru dezvoltare personală a copilului. Datorită voinței și imaginației copilului, ea „se comportă” exclusiv în modul în care este necesar în acest moment către proprietarul ei. Copilul trăiește cu păpușa lui toate evenimentele din viața lui și a altcuiva în toate manifestările emoționale și morale care sunt accesibile înțelegerii sale.

Pe de o parte, copilul prin păpușă se simte responsabil pentru acțiunile, comportamentul său, își găsește expresia emoțiilor, sentimentelor, stării, pe de altă parte, adultul realizează indirect un impact educațional care nu este perceput de copil ca un indicație, atribuire și nu provoacă rezistență la copii.” Când un copil se joacă cu o păpușă, el își creează propria realitate imitând situațiile din jurul său. Și din moment ce jocul este cel mai natural proces pentru un copil, folosirea lui ca metodă de asistență psihologică și corectare este poate una dintre cele mai blânde, dar eficiente modalități.

Păpușile, jucăriile și materialele trebuie selectate cu atenție pentru a contribui la îndeplinirea obiectivelor terapiei. Materialele de joc nu încurajează automat exprimarea nevoilor, senzațiilor și experiențelor copiilor, dar alegerea lor cu atenție facilitează dezvoltarea **jocului simbolic**. Prin urmare, faptul că la îndemână se află o ”familie” de păpuși îi va oferi copilului ocazia de a pune în scenă a diferite situații care îl preocupă pe cel mic. Importanța pentru relația terapeutică a înțelegerii semnificației comunicării copilului și a modului în care jucăriile corespunzător selectate ne pot ajuta să înțelegem semnificația jocului este subliniată de dr. Ginott:

”De obicei, copiii exprimă prin joc teme familiare folosind păpuși care îi reprezintă pe mama, tata, frați sau surori. În absența unor astfel de păpuși, copilul poate exprima simbolic prin joc teme familiare folosind piese de lemn mari și mici. Dar semnificația precisă a mesajului poate să nu fie înțeleasă de către terapeut. Pentru copil, creionul și păpușa sunt la fel de folosite ca mijloc de exprimare, dar nu și pentru terapeut. Prezența unei familii de păpuși îi permite copilului să-l ajute pe terapeut să-l înțeleagă.” Deci, exprimarea unei game largi de senzații, emoții, sentimente și situații este promovată doar atunci când sunt disponibile jucării de tipul păpușilor/ marionetelor, care facilitează exprimarea trăirilor interioare ale copilului.

Primul pas este să faci păpușa. Posibilitatea de a alege materiale, culori, forme vor da frau imaginației copilului, permitându-i să își manifeste creativitatea și să își exerseze independența. Fabricarea în sine a păpușii/marionetei va permite exersarea capacităților motrice la nivelul vârstei și folosirea instrumentelor de lucru: panză, puf, margele, sfoară, lipici, foarfece, pensulă, culori etc. fiecare etapă oferind copilului posibilitatea de a face alegeri și de a demonstra creativitatea. Dacă în cursul terapiei psihologul folosește păpuși pe care le poate realiza cu copilul (deget, hârtie, desene pe palme etc.), atunci în procesul de creativitate comună, specialistul poate stabili contactul cu copilul. Copilul începe să aibă încredere în psiholog, așa că în sesiunile viitoare îi va fi mai ușor să se deschidă un strain. Acest lucru este deosebit de important atunci când lucrezi cu copii preșcolari.

O jucărie făcută de un copil cu ajutorul unui adult nu este doar rezultatul muncii, ci și o **expresie creativă a individualității** sale. O păpușă care a trecut prin mâinile unui copil devine deosebit de atractivă. Lucrul la care a lucrat, punând în el ficțiune, fantezie și dragoste, prinde viață în mâinile lui, aducând bucurie copilului și celor din jur.

Fiind purtați de procesul de fabricare a păpușilor, copiii devin mai calmi, mai echilibrați. A face păpuși este un fel de meditație. Atât la adulți, cât și la copii, atunci când ei înșiși fac păpuși, datorită acestui proces, se dezvoltă capacitatea de a alege și găsirea soluțiilor pentru probleme, abilități motorii fine ale mâinii, coordonarea mână-ochi, imaginația, capacitățile de concentrare și perseverență.

Cele mai des folosite sunt **păpușile din pânză** de tip marioneta. O astfel de păpușă este formată dintr-un cap și o rochie cu mâneci cusute, este foarte ușor de controlat: un fir este folosit pentru a controla capul, celălalt - brațele. Păpușa poate avea o singură față sau fețe interschimbabile (care îi permite copilului să simuleze diferite emoții), sau poate fi fără față (

copilul putând fie desena sau exprima starea pe care vrea să o transmită în acel moment prin jocul de rol). Lucrul cu o marionetă vă permite să vă îmbunătățiți abilități motorii fine mâinile și coordonarea generală a mișcărilor; a arata prin pupusa acele emoții, sentimente, stări pe care copilul din anumite motive nu poate sau nu își permite să le arate. „Aducând la viață” pupusa, copilul simte responsabilitatea adultă pentru acțiunile pupușii, pentru „viața” ei; poate fi conștient de relațiile cauzale dintre acțiunile sale și schimbările în mișcările pupușii; învață să găsească o expresie corporală adecvată pentru diverse emoții, sentimente, stări; dezvoltă atenția voluntară și capacitatea de concentrare.

Cel mai **simplă variantă** sunt pupușile/marionetele pentru degete făcute din mingi de ping-pong sau coji de ou goale, pe care sunt desenate diverse expresii faciale, diverse personaje. Păpușile pentru degete pot fi realizate și din carton gros sub formă de cilindri mici, a căror dimensiune este selectată în funcție de dimensiunea degetelor copilului.

A doua etapă este „nașterea” pupușii, aducerea la viață, experimentare primelor mișcări și expresii ale pupușii sunt o parte foarte importantă în procesul terapeutic. În acest moment, psihologul îl poate întreba pe copil despre pupusa lui: ce este, cum o cheamă, de ce arată așa, ce iubește, cu cine este prietenă. Răspunsul la întrebări îl va ajuta pe specialist să înțeleagă personalitatea copilului, să dezvăluie esența acestuia și să găsească locuri care influențează comportamentul copilului.

Aducând la viață pupusa, copilul vede că fiecare **mișcare a lui se reflectă imediat în comportamentul ei**. Astfel, el primește prompt feedback non-directiv cu privire la acțiunile sale. Acest lucru îl ajută să își ajusteze în mod independent mișcările și să facă comportamentul pupușii cât mai expresiv posibil. Când un copil se joacă cu o pupusă, el își creează propria realitate imitând situațiile din jurul său. Și din moment ce jocul este cel mai natural proces pentru un copil, folosirea lui ca metodă de asistență psihologică și corectare este poate una dintre cele mai blânde, dar eficiente modalități. Prin marioneta copilul poate experimenta și exersa în siguranță și în ritm propriu diferite scenarii problematice prin transpunerea în joc, în spatele pupușii copilul este mai curajos, experimentează soluții, senzații și emoții, descoperă noi modalități comportamentale fără frică de consecințele din viața reală și fără anxietate.

Ca una dintre **metodele terapiei prin artă**, terapia cu pupuși dezvoltă capacitatea de autoreglare emoțională, previne dezvoltarea patologiilor neuropsihice la copii - ameliorează tensiunea internă, anxietatea, neîncrederea în lume, corectează probleme de comportament dezvoltă creativitatea. În ciuda faptului că dezvoltarea și utilizarea activă a tehnicilor de terapie prin artă, în acest caz, terapia cu pupuși, a fost observată în ultimele decenii, de remarcat că această tehnică oarecum asemănătoare cu cea veche jocuri populare și distracție, care avea un potențial educațional foarte mare.

Păpușile imită lumea adulților, pregătind copilul pentru relații cu adulți. Deoarece pupusa reprezintă o persoană, ea face performanță roluri diferite și acționează ca partener al copilului. El acționează cu ea așa cum își dorește, forțând-o să-și îndeplinească visele și dorințele. Jocul cu păpușile îndeplinește o funcție socială și psihologică serioasă, înfrunzind și modelând un anumit ideal, dând aer liber emoțiilor ascunse.

Marioneta/pupusa preferată a copilului poate fi folosită într-o **mică reprezentare**, al cărei scenariu are legătură directă cu problema copilului și se termină cu bine. Astfel, printr-o pupusă, poți învăța un copil să se comporte diferit, oferindu-i o cale de ieșire din situația lui dificilă. Păpușile sunt foarte înțelese de copii, cu ajutorul păpușilor, copiii pot spune lucruri pe care nu le-ar putea spune cu cuvinte. În același mod, cu ajutorul unui joc de pupuși, un adult poate transmite copilului ceea ce copilul nu va înțelege în cuvinte.

De asemenea, dramaterapia este o modalitate prin care **emoțiile pot fi controlate** și poate să furnizeze un **mecanism de siguranță în care copilul să simtă că deține controlul și că este acceptat** cu toate trăirile lui și să creeze un spațiu în care poate să le exploreze, în ritmul propriu, alături de dramaterapeut.

Terapia prin joc și dramaterapia ajută copiii cu deficiențe și copii cu dificultăți de adaptare socială să se miste de la o realitate la alta, în moduri adecvate.

Pe măsura ce copiii se maturizează, ei pot să separe rolurile care aparțin “dramei de zi cu zi” (realitatea zilnică), de rolurile care aparțin “dramei imaginate” (realitatea dramatică). Teatrul este multidimensional și implică biologicul, latura spirituală, artistică, estetică, socială, aspectele ce țin de ritualuri. **Teatrul** poate fi considerat ca un **agent terapeutic, al schimbării, transformării** și poate aduce schimbări majore în viață, ne poate îmbogăți experiențele. Asadar, teatrul reprezintă o modalitate eficientă de a îndruma copiii cu nevoi speciale spre formarea unor abilități și unei viziuni mai clare asupra lumii exterioare prin comunicarea cu cei din jur, dramatizarea îi ajută să dezvolte mecanisme de coping, în scopul combaterii stărilor regulate de anxietate care apar în situații nefamiliare. Copiii învață despre viață prin poveștile incluse în scenariile bine pregătite, adaptate vârstei și astfel iau naștere valorile, principiile, se găsesc soluții la diverse probleme și se dezvoltă calitatea relațiilor interumane.

Bibliografie:

Terapia prin Teatru – Dramaterapia- pentru dezvoltarea echilibrului emoțional de Laura Ciocoiu (<http://consiliere-psihoterapie.ro/terapia-prin-teatru-dramaterapia-pentru-dezvoltarea-echilibrului-emoțional/>)

Prima carte Montessori despre emoții, de Marine Duvouldy, editura Litera, 2018

Terapia prin joc. Arta relaționării, Garry Landreth, editura For You, 2017

Între părinți și copil de Haim G. Ginott, editura Humanitas, 2012

COPIII CU CES ȘI ART-TERAPIA

Profesor Vasilică Livia Valentina

Profesor Negrilă Nicoleta Elena

Centrul Școlar de Educație Incluzivă Alexandria

Art-terapia mai este denumită și terapie expresivă, fiind strâns legată de psihologia artei și încurajează autocunoașterea și creșterea emoțională; este un proces constituit din două părți: creație și interpretare.

Terapia prin arte expresive este o terapie multimodală integrativă ce pune accentul pe aspectele de vindecare ale procesului creativ. Mișcarea, desenul, pictura, sculptura, muzica, scrisul, sunetul și improvizarea sunt folosite într-un cadru de susținere, centrat pe copil, în care acesta își poate trăi și exprima sentimentele. Profesorii care folosesc artele expresive sunt conștienți că, implicând mintea, corpul și emoțiile, aduc în prim plan atât capacitățile intuitive, imaginative, cât și pe cele logice.

Din moment ce stările emoționale sunt rareori logice, utilizarea imageriei și a modalităților nonverbale permite participantului o cale alternativă pentru auto-explorare și comunicare. Această abordare se pretează lucrului cu copiii cu cerințe educative speciale. Ei se bazează mai mult pe modurile vizual-spațiale de gândire, decât pe modurile verbal-analitice.

Art-terapia – îl ajută pe copil:

- să se înțeleagă pe sine;
- să se elibereze de anxietățile și tensiunile acumulate;
- să dezvolte abilități de comunicare;
- să exerseze și optimizeze propriile capacități de relaționare cu ceilalți copii și cu adulții;
- ajută, în final, la elaborarea unor strategii de rezolvare a conflictelor.

Art-terapia are ca beneficii:

- dezvoltarea inteligenței emoționale;
- dezvoltarea abilităților de exprimare, comunicare și relaționare;
- creșterea adaptării în societate;
- o dezvoltare armonioasă, echilibrată;
- responsabilizare;
- dezvoltarea inițiativei;
- dezvoltarea imaginației și a spiritului creative;
- reducerea tensiunilor și a anxietății;
- dezvoltarea unor instrumente sănătoase de rezolvare a conflictelor și dezvoltarea stimei de sine.

Copiii au rareori limbajul și dezvoltarea cognitivă necesare procesării și redării experiențelor lor numai prin intermediul cuvintelor, astfel încât ei își completează comunicările în mod spontan cu ajutorul formelor simbolice de expresie și comunicare, cum ar fi joaca, metaforele și o varietate de imagini vizuale, auditive și kinestezice.

Tehnicile de art-terapie oferă copiilor oportunitatea de a explora și exprima, prin intermediul materialelor specifice creației artistice, dificultățile în legătură cu diversele trăiri sau relații personale, dificultăți ce ar putea fi greu de exprimat în cuvinte. Atmosfera relaxată îl îndeamnă pe copil să se exprime liber oferindu-i posibilitatea de a se descărca, de a dezvălui trăiri care, în alte condiții, par a fi inacceptabile.

Produsele activității “vorbesc” în locul copilului.

Dintre activități putem enumera:

Desenul și pictura

- Sunt utilizate pentru a ajuta copilul să devină conștient de sine, de existența sa în lume. Desenele pot fi folosite în moduri variate, cu scopuri multiple și la diferite nivele. Prin intermediul picturii (inclusiv cea cu degetele) copilul își exprimă cu ușurință emoțiile.
- Simplul act de a desena fără intervenție exterioară reprezintă o puternică exprimare a sinelui; ajută stabilirea identității persoanei și este o cale de exprimare a sentimentelor. Desenul le oferă de asemenea, posibilitate de a avea succes. Învățând să aibă încredere în propriile forțe, copilul se dezvoltă.

Modelajul

- Oferă atât experiențe kinestezice, cât și tactile. Flexibilitatea și maleabilitatea lutului se potrivesc unei varietăți de nevoi. El pare să spargă adesea blocajele copilului, putând fi utilizat cu succes și de cei care au mari dificultăți în exprimarea sentimentelor.
- Copiii “supărați” pot simți un sentiment al controlului și stăpânirii de sine, prin intermediul lutului. Copilul agresiv poate folosi lutul pentru a-l lovi și sfărâma. Se

utilizează de asemenea și plastilina. Lutul și plastilina au și un efect benefic în sensul relaxării mâinilor, în urma realizării unor exerciții specifice.

Colajul

- Ajută la eliberarea imaginației și poate fi utilizat ca exprimare senzorială și emoțională, folosind diverse exerciții. Ajută foarte mult și în ceea ce privește îmbunătățirea motricității fine.

Poveștile și confecționarea de măști

- Au rolul de a-l ajuta pe copil să asimileze experiențele trăite și realitatea în general. Copilul învață să dea sens lumii din afara lui dar și să-și structureze gândurile.

Alte tehnici

- teatrul de păpuși, jocul de rol, jocurile de mișcare, muzica și dansul, etc.

Unul din punctele forte ale tehnicilor de art-terapie îl reprezintă faptul că pentru copil, orice exercițiu devine o joacă. El îl va realiza în mod natural, fără să i se pară că depune vreun efort considerabil. Art-terapia facilitează și stimularea inteligenței emoționale, fundamentală pentru învățare și adaptare la mediul social și profesional și a inteligențelor multiple propuse de Howard Gardner. Ele sugerează încorporarea într-o mai mare măsură în curriculum-ul artei, a activităților dedicate autocunoașterii, comunicării și învățării prin cooperare (Armstrong, 2003, p.19). Pentru ca metoda să fie eficientă este necesară identificarea și luarea în considerare a „zonei proximei dezvoltări”.

În concluzie, printre beneficiile art-terapiei se numără:

- descoperirea propriilor capacități, a potențialului de schimbare/dezvoltare armonioasă;
- capacitatea de a se exprima liber;
- dezvoltarea creativității;
- satisfacția unui lucru făcut cu propriile forțe;
- încrederea în sine;
- sentimentul împlinirii;
- acceptarea de sine;
- descărcarea tensiunilor;
- cunoașterea și învățarea unei game de abilități comportamentale necesare integrării în diferite grupuri sociale.

Astfel, atunci când copiii sau chiar adulții au dificultăți sau nevoi care le îngreunează accesul la mediul înconjurător și relațiile cu acest mediu, este foarte important să li se acorde ajutor de specialitate pentru a obține deprinderi și abilități în acest sens.

Terapia prin artă este o oportunitate excelentă pentru a crea un mediu stimulativ. Acest mediu poate fi folosit pentru a răspunde nevoilor individuale ale fiecărei persoane în parte. Prin urmare, șansa individualizării abordării art-terapeutice asigură progrese semnificative. Un element esențial, care conferă și mai multă greutate tehnicii art-terapeutice este acela că aceste procedee terapeutice sunt non-invazive și ele pot fi folosite la orice categorie de vârstă și dizabilitate.

Bibliografie:

Preda, V. (2003). *Terapii prin mediere artistică, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca*

Art-Terapia la copii

Prof. SANDU COSTEL OCTAVIAN
Școala Gimnazială Băbăița

Art-terapia este o formă de terapie expresivă care folosește activități creative precum desen, pictură sau sculptură pentru a îmbunătăți starea fizică, mentală și emoțională. Art-terapia este adesea folosită pentru a reduce stresul, a explora sentimentele complexe, a gestiona efectele secundare și a îmbunătăți calitatea vieții.

Art-terapia este o terapie complementară prietenoasă cu copilul.

La copii, art-terapia poate fi folosită pentru :

- explorarea și exprimarea emoțiilor și sentimentelor
- construirea relațiilor și oferirea oportunităților pentru conexiuni sociale
- îmbunătățirea abilităților de comunicare și sociale
- îmbunătățirea funcției cognitive, cum ar fi raționamentul, memoria, atenția și limbajul
- îmbunătățirea abilităților senzoriale și motorii
- creșterea încrederii în sine și stimei de sine
- reducerea stresului și anxietății
- îmbunătățirea abilităților de coping

Pentru copii poate fi greu să-și comunice gândurile și emoțiile. Art-terapia poate oferi o modalitate copiilor de a se exprima. Copiii sunt în mod natural creativi, iar pictura unei imagini poate fi mai ușoară decât a vorbi despre subiecte complexe sau înfricoșătoare. Crearea operelor de artă poate crește, de asemenea, sentimentul de control al copilului într-un moment în care atât de mult nu este controlat.

Art-terapia poate ajuta copiii să proceseze luptele sau să găsească o modalitate pozitivă de a privi situațiile lor. De exemplu, desenarea unei imagini despre sine ca un super-erou poate ajuta un copil să simtă un sentiment de forță și înputernicire.

Unul din punctele forte ale tehnicilor de art-terapie îl reprezintă faptul că pentru copil, orice exercițiu devine o joacă. El îl va realiza în mod natural, fără să i se pară că depune vreun efort considerabil. Art-terapia facilitează și stimularea inteligenței emoționale, fundamentală pentru învățare și adaptare la mediul social și profesional și a inteligențelor multiple.

Tehnicile de art-terapie oferă copiilor oportunitatea de a explora și exprima, prin intermediul materialelor specifice creației artistice, dificultățile în legătură cu diversele trăiri sau relații personale, dificultăți ce ar putea fi greu de exprimat în cuvinte. Atmosfera relaxată îl îndeamnă pe copil să se exprime liber oferindu-i posibilitatea de a se descărca, de a dezvălui trăiri care, în alte condiții, par a fi inacceptabile.

Produsele activității “vorbesc” în locul copilului.

Activitățile ce se vor desfășura:

Desenul și pictura

- Sunt utilizate pentru a ajuta copilul să devină conștient de sine, de existența sa în lume. Desenele pot fi folosite în moduri variate, cu scopuri multiple și la diferite nivele. Prin intermediul picturii (inclusiv cea cu degetele) copilul își exprimă cu ușurință emoțiile.
- Simplul act de a desena fără intervenție exterioară reprezintă o puternică exprimare a sinelui; ajută stabilirea identității persoanei și este o cale de exprimare a sentimentelor. Desenul le oferă de asemenea, posibilitate de a avea succes. Învățând să aibă încredere în propriile forțe, copilul se dezvoltă.

Modelajul

- Oferă atât experiențe kinestezice, cât și tactile. Flexibilitatea și maleabilitatea lutului se potrivesc unei varietăți de nevoi. El pare să spargă adesea blocajele copilului, putând fi utilizat cu succes și de cei care au mari dificultăți în exprimarea sentimentelor.
- Copiii “supărați” pot simți un sentiment al controlului și stăpânirii de sine, prin intermediul lutului. Copilul agresiv poate folosi lutul pentru a-l lovi și sfărâma. Se utilizează de asemenea și plastilina. Lutul și plastilina au și un efect benefic în sensul relaxării mâinilor, în urma realizării unor exerciții specifice.

Colajul

- Ajută la eliberarea imaginației și poate fi utilizat ca exprimare senzorială și emoțională, folosind diverse exerciții. Ajută foarte mult și în ceea ce privește îmbunătățirea motricității fine.

Poveștile și confecționarea de măști

- Au rolul de a-l ajuta pe copil să asimileze experiențele trăite și realitatea în general. Copilul învață să dea sens lumii din afara lui dar și să-și structureze gândurile.

Alte tehnici

- teatrul de păpuși, jocul de rol, jocurile de mișcare, muzica și dansul, etc.

În concluzie, printre beneficiile art-terapiei se numără:

- descoperirea propriilor capacități, a potențialului de schimbare/dezvoltare armonioasă,
- capacitatea de a se exprima liber,
- dezvoltarea creativității,
- satisfacția unui lucru făcut cu propriile forțe,
- încrederea în sine,
- sentimentul împlinirii,
- acceptarea de sine,
- descărcarea tensiunilor,
- cunoașterea și învățarea unei game de abilități comportamentale necesare integrării în diferite grupuri sociale.

Bibliografie

Gherguț, A., *Sinteze de psihopedagogie specială*, Editura Polirom, Iași, 2013

Preda, V., *Terapii prin mediere artistică*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2003

www.terapie-prin-arta.ro

ART-TERAPIA – METODĂ ALTERNATIVĂ DE EXPRIMARE A COPIII CU C.E.S.

Prof. Drăgan Aurelia

Centrul Școlar de Educație Incluzivă Alexandria

Art-terapia mai este denumită și terapie expresivă, fiind strâns legată de psihologia artei și încurajează autocunoașterea și creșterea emoțională; este un proces constituit din două părți: creație și interpretare.

Terapia prin arte expresive este o terapie multimodală integrativă ce pune accentul pe aspectele de ameliorare ale procesului creativ. Mișcarea, desenul, pictura, sculptura, muzica, scrisul, sunetul și improvizarea sunt folosite într-un cadru de susținere, centrat pe copilul cu

CES, în care acesta își poate trăi și exprima sentimentele. Profesorii care folosesc artele expresive sunt conștienți că, implicând mintea, corpul și emoțiile, aduc în prim plan atât capacitățile intuitive, imaginative, cât și pe cele logice.

Din moment ce stările emoționale sunt rareori logice, utilizarea imageriei și a modalităților nonverbale permite participantului o cale alternativă pentru auto-explorare și comunicare. Această abordare se pretează lucrului cu copiii cu cerințe educative speciale. Ei se bazează mai mult pe modurile vizual-spațiale de gândire, decât pe modurile verbal-analitice.

Beneficii

Art-terapia – îl ajută pe copil:

- să se înțeleagă pe sine;
- să se elibereze de anxietăți și tensiunile acumulate;
- să dezvolte abilități de comunicare;
- să exerseze și să optimizeze propriile capacități de relaționare cu ceilalți copii și cu adulții;
- Ajută în final, la elaborarea unor strategii de rezolvare a conflictelor.

Art-terapia – Beneficii:

- dezvoltarea inteligenței emoționale;
- dezvoltarea abilităților de exprimare, comunicare și relaționare;
- creșterea adaptării în societate;
- o dezvoltare armonioasă, echilibrată;
- responsabilizare;
- dezvoltarea inițiativei;
- dezvoltarea imaginației și a spiritului creativ;
- reducerea tensiunilor și a anxietății;
- dezvoltarea unor instrumente sănătoase de rezolvare a conflictelor și dezvoltarea stimei de sine.

Copiii au rareori limbajul și dezvoltarea cognitivă necesare procesării și redării experiențelor lor numai prin intermediul cuvintelor, astfel încât ei își completează comunicările în mod spontan cu ajutorul formelor simbolice de expresie și comunicare, cum ar fi joaca, metaforele și o varietate de imagini vizuale, auditive și kinestezice.

Tehnicile de art-terapie oferă copiilor oportunitatea de a explora și exprima, prin intermediul materialelor specifice creației artistice, dificultățile în legătură cu diversele trăiri sau relații personale, dificultăți ce ar putea fi greu de exprimat în cuvinte. Atmosfera relaxată îl îndeamnă pe copil să se exprime liber oferindu-i posibilitatea de a se descărca, de a dezvălui trăiri care, în alte condiții, par a fi inacceptabile.

Produsele activității “vorbesc” în locul copilului.

Activitățile ce se pot desfășura:

Desenul și pictura

- Sunt utilizate pentru a ajuta copilul să devină conștient de sine, de existența sa în lume. Desenele pot fi folosite în moduri variate, cu scopuri multiple și la diferite nivele. Prin intermediul picturii (inclusiv cea cu degetele) copilul își exprimă cu ușurință emoțiile.
- Simplul act de a desena fără intervenție exterioară reprezintă o puternică exprimare a sinelui; ajută stabilirea identității persoanei și este o cale de exprimare a sentimentelor. Desenul le oferă de asemenea, posibilitate de a avea succes. Învățând să aibă încredere în propriile forțe, copilul se dezvoltă.

Modelajul

- Oferă atât experiențe kinestezice, cât și tactile. Flexibilitatea și maleabilitatea lutului se potrivesc unei varietăți de nevoi. El pare să spargă adesea blocajele copilului, putând fi utilizat cu succes și de cei care au mari dificultăți în exprimarea sentimentelor.
- Copiii „supărați” pot simți un sentiment al controlului și stăpânirii de sine, prin intermediul lutului. Copilul agresiv poate folosi lutul pentru a-l lovi și sfărâma. Se utilizează de asemenea și plastilina. Lutul și plastilina au și un efect benefic în sensul relaxării mâinilor, în urma realizării unor exerciții specifice.

Colajul

- Ajută la eliberarea imaginației și poate fi utilizat ca exprimare senzorială și emoțională, folosind diverse exerciții. Ajută foarte mult și în ceea ce privește îmbunătățirea motricității fine.

Poveștile și confecționarea de măști

- Au rolul de a-l ajuta pe copil să asimileze experiențele trăite și realitatea în general. Copilul învață să dea sens lumii din afara lui dar și să-și structureze gândurile.

Alte tehnici

- **teatrul de păpuși, jocul de rol, jocurile de mișcare, muzica și dansul**, etc.

Unul din punctele forte ale tehnicilor de art-terapie îl reprezintă faptul că pentru copilul cu CES, și nu numai, orice exercițiu devine o joacă. El îl va realiza în mod natural, fără să i se pară că depune vreun efort considerabil. Art-terapia facilitează și stimularea inteligenței emoționale, fundamentală pentru învățare și adaptare la mediul social și profesional și a inteligențelor multiple propuse de Howard Gardner. Ele sugerează încorporarea într-o mai mare măsură în curriculum-ul artei, a activităților dedicate autocunoașterii, comunicării și învățării prin cooperare (Armstrong, 2003, p.19). Pentru ca metoda să fie eficientă este necesară identificarea și luarea în considerare a „zonei proximei dezvoltări”.

Astfel, atunci când copiii sau chiar adulții au dificultăți sau nevoi care le îngreunează accesul la mediul înconjurător și relațiile cu acest mediu, este foarte important să li se acorde ajutor de specialitate pentru a obține deprinderi și abilități în acest sens.

Terapia prin artă este o oportunitate excelentă pentru a crea un mediu stimulativ. Acest mediu poate fi folosit pentru a răspunde nevoilor individuale ale fiecărei persoane în parte. Prin urmare șansa individualizării abordării art-terapeutice asigură progrese semnificative. Un element esențial, care conferă și mai multă greutate tehnicii art-terapeutice este acela că aceste procedee terapeutice sunt non-invazive și ele pot fi folosite la orice categorie de vârstă și dizabilitate.

Bibliografie

1. Bunt, L. (1994). Music Therapy: An Art Beyond Words, Ed. Rutledge, London and New York.
2. Preda, V. (2003). Terapii prin mediere artistică, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca.
3. Suport de curs: Terapie ocupațională și reabilitare psihosocială OO Somato – organizație activă în domeniul Sănătății Mintale.

ART-TERAPIA CA METODĂ ALTERNATIVĂ ÎN LUCRU CU COPIII CU AUTISM/ TSA

P.I.P. Neațu Anuța
Școala Gimnazială „Mihai Viteazul” Alexandria

Arta ca terapie este, în general, utilizată ca tratament pentru ceva - de obicei ca o modalitate de a îmbunătăți starea emoțională sau bunăstarea mentală, dar poate fi folosită pentru a elibera stresul sau tensiunea sau ca mod de auto-descoperire. Datorită valențelor educative dar și terapeutice art-terapia poate fi utilizată ca metodă alternativă de lucru cu copiii cu autism. Terapia artistică este o formă de terapie expresivă care utilizează materiale de artă, cum ar fi vopsele, cretă și markeri. Terapia artistică combină teoriile și tehnicile psihoterapeutice tradiționale cu o înțelegere a aspectelor psihologice ale procesului creativ, în special a proprietăților afective ale diferitelor materiale de artă. Terapia prin artă utilizează procesul creativ pentru a îmbunătăți bunăstarea fizică, mentală și emoțională a indivizilor de toate vârstele. Se bazează pe convingerea că procesul creativ implicat în autoexprimarea artistică îi ajută pe oameni să rezolve conflictele și problemele, să dezvolte abilitățile interpersonale, să gestioneze comportamentul, să reducă stresul, să sporească stima de sine și conștiința de sine și să obțină o înțelegere.

Art-terapia este o metodă de abordare terapeutică în cadrul unui program complex de intervenție, bazată pe limbajul vizual și creativitate. Urmând și completând alte metode terapeutice, art-terapia dezvoltă și îmbunătățește starea emoțională a pacientului, îmbunătățește anumite abilități motrice și cognitive.

Autismul este o tulburare de dezvoltare considerată drept una dintre cele mai severe tulburări neuropsihiatrice ale copilăriei. Autismul este tulburarea centrală din cadrul unui întreg spectru de tulburări de dezvoltare, cunoscut sub numele de spectrul tulburărilor autismului/autiste sau de tulburări pervazive de dezvoltare. Această tulburare de dezvoltare se manifestă în mod evident în jurul vârstei de 2-3 ani, în primul rând datorită lipsei sau întârzierii dezvoltării limbajului vorbit și apoi datorită celorlalte deficiențe cum ar fi stereotipiile, absența contactului vizual sau dificultăți în stabilirea relațiilor sociale. Știm că autismul afectează grav partea de comunicare și relaționare cu mediul înconjurător astfel că în terapia cu copilul cu autism ne propunem să dezvoltăm un sistem de comunicare și relaționare cu el în mod special în cadrul familial.

Prin art-terapie se creează un spațiu sigur pentru copilul cu autism eliminând astfel frustrările și stările de agresivitate. Este o terapie la îndemâna tuturor, părinți sau specialiști deopotrivă. Procesul creației oferă la sfârșitul lui un rezultat palpabil, la sfârșitul fiecărei ședințe având recompensa lucrului finit, produsul artistic. Art-terapia poate fi folosită cu succes în lucrul cu copiii cu TSA. Arta oferă siguranța prin natura ei, deci o stare de bine, aceasta având o structură simplă, un început și un sfârșit, existând de fiecare dată o finalitate în procesul artistic.

Una din afecțiunile grave ale persoanei cu autism sau TSA este integrarea senzorială. Art-terapia poate furniza un mediu sigur persoanei cu autism, o integrare senzorială și explorare plăcută oferind un mediu calm și primitiv făcând posibilă conștientizarea stimulilor externi prin experiența produsului artistic. De asemenea, terapia prin artă ne reechilibrează emoțional, așa că persoanele cu autism își pot regla emoțiile astfel. Dezvoltarea capacității de a exprima emoțiile printr-o formă sau alta reduce stresul și implicit stările agresive. Pentru cei înalt funcționali poate fi o formă perfectă de exprimare a emoțiilor.

Unul din principalele obiective în art-terapie este reglarea motrică fină prin exerciții grafice. Nu numai că se reușește acest lucru prin art-terapie, dar prin această metodă se creează un spațiu relaxant și ludic deopotrivă. Unul din neajunsurile persoanei cu autism este coordonarea mână-ochi. Prin orele de terapie prin artă se ameliorează acest aspect făcându-se apel la mijloacele de exprimare artistică (desen, grafică, pictură, colaj, modelaj).

Prin art-terapie înțelegem un procedeu terapeutic ce are la bază eliminarea stărilor de anxietate și a agresivității. Prin însăși natura sa arta oferă toate mijloacele de relaxare și încredere în sine. Tocmai produsul finit este motivația de care are nevoie persoana cu autism, iar cadrul oferit de sesiunile de arteterapie reprezintă siguranța pentru această persoană, acest lucru ajutând la eliminarea frustrărilor și implicit a stărilor de anxietate.

Există mai multe tipuri de materiale de lucru și elemente plastice sau grafice pe care un profesor le poate utiliza în terapia prin artă în autism, cum ar fi: hârtie, lemn, pensule, creioane, culori (acuarele, tempera, ulei, acrilice), lut, plastelină. De asemenea, se pot utiliza diferite culori și se știe că acestea sunt asociate cu emoțiile unei persoane. Pot fi folosite diferite tehnici de lucru cum ar fi: dactilopictura, modelajul, tehnica picturii cu buretele, colaje, desenul grafic, tehnica stropitului (Pollock). Indiferent de tehnica utilizată beneficiile terapiei prin artă în lucrul cu copiii cu autism sunt evidente.

Una din tehnicile preferate este cea a lui Jackson Pollock, tehnica stropitului. Conform teoriei lui Pollock, din operele abstracte izvorăsc sentimente de neliniște și pasiune. Această tehnică poate fi utilizată foarte ușor de către orice copil cu autism, apoi prin discuția cu privire la lucrarea realizată, deci prin comunicarea avută cu profesorul - terapeutul ne putem da seama de importanța tehnicii în eliminarea stresului sau chiar a agresivității autistului.

Pot spune că art-terapia ca metodă, nu neapărat inovativă, cât mai mult alternativă de lucru cu elevii cu autism, terapia prin artă, ajută la dezvoltarea unei game largi de abilități printr-o manieră mai accesibilă pentru ei decât prin limbajul vorbit.

BIBLIOGRAFIE:

- Breben Silvia, Goncea Elena, Ruiu Georgeta, Fulga Mihaela, 2002, Metode interactive de grupghid metodic, Editura Arves;
- Cerghit , Ioan (2006) Metode de învățământ, Editura Polirom, Iași;
- Lespezeanu, M. (2007) Traditional și modern în învățământul preșcolar - metodică a activităților instructiv – educative, Ed. Omfal Esențial, București ;
- Curriculum pentru învățământul preșcolar (3-6/7 ani), 2008;
- Revista Învățământul Preșcolar, nr.1-2/2013;

Elemente de art – terapie vizual – plastică în folosul copiilor cu nevoi speciale

**Profesor de sprijin, Bulibașa Janina,
Centrul Școlar de Educație Incluzivă, Alexandria**

Arta este limbajul accesibil tuturor indiferent de cultură, potențial intelectual, experiență sau cunoștințe. În art-terapie, noi, cadrele didactice și terapeuții, pornim de la ideea că procesul creativ poate avea rol în a scoate la suprafață conflicte, tensiuni interioare, facilitând trecerea cu o mai mare lejeritate peste evenimente traumatice, adaptarea la situații de stres, exprimarea liberă a persoanei prin intermediul metaforelor și simbolurilor.

Art-terapia este o metodă activă de stimulare multisenzorială, ce poate fi folosită ca și modalitate, dar și ca mijloc, în procesul de învățământ pentru copii/elevi cu nevoi speciale și în procesul terapeutic-recuperator, datorită impactului pe care îl are asupra mai multor arii și a efectelor benefice resimțite. Dezvoltarea capacităților de exprimare verbală și non-verbală a dorințelor, trăirilor, sentimentelor; creșterea nivelului stimei de sine și a încrederii în forțele proprii;

reducerea blocajelor emoționale; soluționarea problemelor și conflictelor intra și inter-personale; dezvoltarea abilităților de autocunoaștere și autoacceptare; dezvoltarea proceselor psihice; dezvoltarea valorilor morale și spirituale; dezvoltarea abilităților sociale; îmbunătățirea abilităților de învățare și a competențelor școlare în termen de progres; reducerea tensiunii, anxietății, stresului, frustrărilor, trăirilor negative acumulate. Acestea sunt câteva dintre beneficiile art-terapiei, în general.

Art-terapia facilitează și stimularea inteligenței emoționale, fundamentală pentru învățare și adaptare la mediul social și profesional și a inteligențelor multiple propuse de Howard Gardner care sugerează încorporarea într-o mai mare măsură în curriculum-ul artei, a activităților dedicate autocunoașterii, comunicării și învățării prin cooperare (Armstrong, 2003, p.19). Pentru ca metoda să fie eficientă este necesară identificarea și luarea în considerare a „zonei proximei dezvoltări”, termen introdus de L. S. Vîgotski pentru a sublinia relația dintre învățare și dezvoltare, termen foarte necesar educației specializate.

Activitatea de creație vizual-plastică (desen, modelaj etc.) are următoarele valori: expresivă, proiectivă, narativă și asociativă, iar un element esențial, care conferă și mai multă greutate tehnicii art – terapeutice este acela că aceste procedee terapeutice sunt non-invazive și ele pot fi folosite la orice categorie de vârstă și dizabilitate.

În literatura de specialitate sunt descrise mai multe tipuri de art-terapie: art-terapie vizual-plastică, meloterapie, art-terapie prin dans, art-terapie prin teatru, multe dintre acestea fiind destul de accesibile specialistului, cadrului didactic, care lucrează cu copii/elevi cu nevoi speciale, cu toate că aceste ateliere de creație sau de expresie prin artă implică costuri pentru asigurarea materialelor necesare.

Art-terapia vizual-plastică este o activitate care utilizează cu precădere metode non – verbale, bazate pe creația plastică (desen, pictură, sculptură, modelaj, colaj), având valențe psihoterapeutice, evidențiate prin obiectivarea activității imaginative într-un produs de nuanță artistică, sau prin receptarea și trăirea semnificațiilor unor asemenea produse (Preda, 2003, p.20). Activitatea de creație vizual-plastică îndeplinește valoare narativă, proiectivă, expresivă, asociativă.

Desenul și pictura: Pictura, ca și desenul, este un joc, un dialog între subiect și terapeut, este un mijloc de comunicare. Sunt modalități prin care persoanele cu deficiențe își exprimă nevoile, trăirile, sentimentele, se exprimă pe sine însuși, își descoperă astfel identitatea. Sunt îndeletniciri recuperatorii foarte agreate de copii, putând fi practicate din orice poziție și necesitând doar pensula, pânza, culori sau creion și hârtie. Gestul grafic, maniera în care copilul tratează suprafața albă, alegerea formelor și poziționării acestora sunt elemente ce exprimă starea sa emoțională, temperamentul sau ceea ce este cunoscut sub numele de valoarea expresivă a desenului. Impresiile de tristețe sau de bucurie, de armonie sau de tensiune pot fi citite din desenele copiilor. În ansamblu, culorile calde sunt apanajul copiilor deschiși, bine adaptați grupului, în timp ce culorile neutre caracterizează copiii închiși în ei înșiși, independenți și adesea agresivi; În concluzie, desenul copilului și dialogul adultului cu acesta dezvăluie structura și dinamica personalității copilului, relațiile lui afective cu lumea, mișcările de apropiere sau de retragere, care marchează raporturile cu ființele sau lucrurile. Desenul și pictura dau posibilitatea copiilor, așa cum am văzut de altfel, de exprimare, de structurare și de dezvoltare a propriei personalități; au valențe psihoterapeutice general recunoscute.

Modelajul: este o modalitate de exprimare tactil-kinestezică, în care mâinile intră în contact cu lutul, plastilina sau pasta ceramică și prin diverse acțiuni de manipulare, materialul folosit

primește diverse forme. Prin această formă de art-terapie, cel care modelează își spune povestea, atât prin figurine modelate, cât și prin expresii verbale care însoțesc activitatea de modelaj.

Copiii “supărați” pot simți un sentiment al controlului și stăpânirii de sine, prin intermediul lutului. Copilul agresiv poate folosi lutul pentru a-l lovi și sfărâma. Se utilizează de asemenea și plastilina. Lutul și plastilina au și un efect benefic în sensul relaxării mâinilor, în urma realizării unor exerciții specifice.

Sculptura: este inclusă de unii autori în tehnici de art-terapie. Lemnul sau alte materiale, prin rezistența lor, necesită o activitate psihomotrică mai încordată și mai susținută, cu importanță în decontractarea motorie, fenomen de bază în tehnicile de relaxare. Ajustarea unor materiale din natură și transformarea lor în obiecte de artă, pot pune în evidență anumite tensiuni interioare și totodată asigură descărcarea tensiunilor psihice prin fenomenul de catharsis;

Decorațiuni pe materiale diverse: decorațiuni pe lut, sticlă, os, marmură, mozaic, stofă, piese foarte mici (pietricele, scoici), pe pereți întregi, pe pavimente făcute din marmură sau mozaic, mochete. Ca și celelalte activități legate de cromatism, decorațiunile pot fi folosite pentru a lupta împotriva tulburărilor de percepție a culorilor, dar și a altor deficiențe;

Confecționarea de jocuri și jucării, marionete: ca și desenul și pictura, intră în categoria activităților ce implică comunicare prin redescoperirea unor posibilități noi, fapt care permite proiectarea propriilor trăiri, cât și libertatea de exprimare. Munca, imaginația, talentul, simțul estetic sunt solicitate, permițând descoperirea preferințelor și înclinațiilor personale;

Artizanatul: este o modalitate de expresie ce folosește teme de inspirație folclorică, oglindește cultura satului românesc, arhitectura, obiceiurile. Covoare, bluze, căni, linguri pirogravate, sticle îmbrăcate, obiecte confecționate din scoici, toate acestea cer o iscusință și știință a îmbinării și selecției culorilor, precum și tehnica de fabricație mai complexă. Activitatea reprezintă un prilej de reeducare a gesturilor, gusturilor, mobilității articulațiilor și educarea simțului estetic.

Terapia prin artă este o metodă psihoterapeutică ce folosește joaca și creativitatea artistică, ca mijloc de recuperare. Ea abordează diversele aspecte ale personalității prin mijloace artistice, al căror scop este să descopere potențialul personal și să-l folosească pentru dezvoltarea armonioasă a persoanei. Art-terapia folosește arta ca manieră de exprimare personală, pentru comunicarea trăirilor, pentru o explorare a interiorului, în scopul creșterii și armonizării ființei, copiii fiind încurajați să trăiască și să interacționeze pozitiv în această lume diversă, să se autodepășească, să-ți învingă limitele personale și să atingă starea de bine.

Art-terapia cu siguranță poate fi văzută ca fiind un demers de dezvoltare personală, un mijloc de intervenție eficient pentru persoanele cu nevoi educaționale special care experimentează dificultăți de dezvoltare, deficiențe de ordin medical, dificultăți educaționale, sociale. Utilizând tehnici artistice variate, precum: pictura, desenul, colajul, teatrul, fotografia, dansul, muzica, putem îmbunătăți sau remedia într-o măsură considerabilă funcționalitatea acestora.

Copiii au rareori limbajul și dezvoltarea cognitivă necesare procesării și redării experiențelor lor numai prin intermediul cuvintelor, astfel încât ei își completează comunicările în mod spontan cu ajutorul formelor simbolice de expresie și comunicare, cum ar fi joaca, metaforele și o varietate de imagini vizuale, auditive și kinestezice.

Tehnicile de art-terapie oferă copiilor oportunitatea de a explora și exprima, prin intermediul materialelor specifice creației artistice, dificultățile în legătură cu diversele trăiri sau relații personale, dificultăți ce ar putea fi greu de exprimat în cuvinte. Atmosfera relaxată îl îndeamnă pe copil să se exprime liber oferindu-i posibilitatea de a se descărca, de a dezvălui trăiri care, în alte condiții, par a fi inacceptabile. Produsele activității “vorbesc” în locul copilului.

Art-terapia facilitează stimularea inteligenței emoționale, fundamentală pentru învățare și adaptare la mediul social și profesional, dar și îmbunătățirea abilităților de viață independentă și în mod implicit a gradului de integrare socială, această intervenție determinând obținerea de rezultate care prin metodele clasice ar necesita mult mai multe resurse și timp.

Art-terapia își lasă vizibil amprenta în toate ariile de dezvoltare și în special în aria dezvoltării emoționale, a imaginii de sine, a capacității de inter-relaționare cu ceilalți. Prin activitățile de interacțiune în cadrul grupului format pentru un atelier de creație, spre exemplu, cu siguranță se vor îmbunătăți relațiile dintre tinerii beneficiari. Obiectivele propuse în sfera sociabilității sunt în general realizate în asemenea tipuri de intervenție de grup.

Terapia prin artă este o oportunitate excelentă pentru a crea un mediu stimulativ. Acest mediu poate fi folosit pentru a răspunde nevoilor individuale ale fiecărei persoane în parte. Prin urmare șansa individualizării abordării art – terapeutice asigură progrese semnificative.

Art-terapia și-a dovedit în practică eficiența în abordarea diferențiată și stimularea copiilor cu dizabilități intelectuale. Se poate spune că beneficiarii acestui program de intervenție creativ-expresivă vor înregistra importante progrese în toate ariile de dezvoltare.

Astfel, atunci când copiii au dificultăți sau nevoi care le îngreunează accesul la mediul înconjurător și relațiile cu acest mediu, este foarte important să li se acorde ajutor de specialitate pentru a obține deprinderi și abilități în acest sens, terapia prin artă este o oportunitate excelentă pentru a crea un mediu stimulativ, iar acest mediu poate fi folosit pentru a răspunde nevoilor individuale ale fiecărei persoane în parte. Prin urmare șansa individualizării abordării art – terapeutice asigură progrese semnificative, cu implicații sociale ușor delimitante.

Exprimarea prin artă poate avea valențe terapeutice la orice nivel de vârstă și la orice tip de cultură și populație. Indiferent de tipul de art – terapie abordată, esențial este faptul că atenția nu este îndreptată spre produsul final, ci pe efectul terapeutic al creării acestuia.

Bibliografie:

1. Drugaș I., *101 aplicații artterapeutice în consilierea copiilor*, Editura Primus, Oradea (2010)
2. Farokhi, M., *Art Therapy In Humanistic Psychiatry*, 2nd World Conference on Psychology, Counselling and Guidance, Procedia - Social and Behavioral Sciences (2011) .
3. Preda, V., *Terapii prin mediere artistică*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca (2003)..
4. Suport de curs: *Terapie ocupațională și reabilitare psihosocială* OO Somato – organizație activă în domeniul Sănătății Mintale.

COPIII CU CES ȘI ART-TERAPIA

Prof. Chirita Grigore Capitolina
CSEI Alexandria

Art-terapia mai este denumită și terapie expresivă, fiind strâns legată de psihologia artei și încurajează autocunoașterea și creșterea emoțională; este un proces constituit din două părți: creație și interpretare.

Terapia prin arte expresive este o terapie multimodală integrativă ce pune accentul pe aspectele de vindecare ale procesului creativ. Mișcarea, desenul, pictura, sculptura, muzica,

scrisul, sunetul și improvizarea sunt folosite într-un cadru de susținere, centrat pe copil, în care acesta își poate trăi și exprima sentimentele. Profesorii care folosesc artele expresive sunt conștienți că, implicând mintea, corpul și emoțiile, aduc în prim plan atât capacitățile intuitive, imaginative, cât și pe cele logice.

Din moment ce stările emoționale sunt rareori logice, utilizarea imageriei și a modalităților nonverbale permite participantului o cale alternativă pentru auto-explorare și comunicare. Această abordare se pretează lucrului cu copiii cu cerințe educative speciale. Ei se bazează mai mult pe modurile vizual-spațiale de gândire, decât pe modurile verbal-analitice.

Art-terapia – îl ajută pe copil

- să se înțeleagă pe sine,
- să se elibereze de anxietățile și tensiunile acumulate,
- să dezvolte abilități de comunicare și
- să exerseze și optimizeze propriile capacități de relaționare cu ceilalți copii și cu adulții.
- Ajutș în final, la elaborarea unor strategii de rezolvare a conflictelor.

Copiii au rareori limbajul și dezvoltarea cognitivă necesare procesării și redării experiențelor lor numai prin intermediul cuvintelor, astfel încât ei își completează comunicările în mod spontan cu ajutorul formelor simbolice de expresie și comunicare, cum ar fi joaca, metaforele și o varietate de imagini vizuale, auditive și kinestezice.

Tehnicile de art-terapie oferă copiilor oportunitatea de a explora și exprima, prin intermediul materialelor specifice creației artistice, dificultățile în legătură cu diversele trăiri sau relații personale, dificultăți ce ar putea fi greu de exprimat în cuvinte. Atmosfera relaxată îl îndeamnă pe copil să se exprime liber oferindu-i posibilitatea de a se descărca, de a dezvoltui trăiri care, în alte condiții, par a fi inacceptabile.

Desenul și pictura

- Sunt utilizate pentru a ajuta copilul să devină conștient de sine, de existența sa în lume. Desenele pot fi folosite în moduri variate, cu scopuri multiple și la diferite nivele. Prin intermediul picturii (inclusiv cea cu degetele) copilul își exprimă cu ușurință emoțiile.
- Simplul act de a desena fără intervenție exterioară reprezintă o puternică exprimare a sinelui; ajută stabilirea identității persoanei și este o cale de exprimare a sentimentelor. Desenul le oferă de asemenea, posibilitate de a avea succes. Învățând să aibă încredere în propriile forțe, copilul se dezvoltă.

Modelajul

- Oferă atât experiențe kinestezice, cât și tactile. Flexibilitatea și maleabilitatea lutului se potrivesc unei varietăți de nevoi. El pare să spargă adesea blocajele copilului, putând fi utilizat cu succes și de cei care au mari dificultăți în exprimarea sentimentelor.
- Copiii “supărați” pot simți un sentiment al controlului și stăpânirii de sine, prin intermediul lutului. Copilul agresiv poate folosi lutul pentru a-l lovi și sfărâma. Se utilizează de asemenea și plastilina. Lutul și plastilina au și un efect benefic în sensul relaxării mâinilor, în urma realizării unor exerciții specifice.

Colajul

- Ajută la eliberarea imaginației și poate fi utilizat ca exprimare senzorială și emoțională, folosind diverse exerciții. Ajută foarte mult și în ceea ce privește îmbunătățirea motricității fine.

Poveștile și confecționarea de măști

- Au rolul de a-l ajuta pe copil să asimileze experiențele trăite și realitatea în general. Copilul învață să dea sens lumii din afara lui dar și să-și structureze gândurile.

Unul din punctele forte ale tehnicilor de art-terapie îl reprezintă faptul că pentru copil, orice exercițiu devine o joacă. El îl va realiza în mod natural, fără să i se pară că depune vreun efort considerabil. Art-terapia facilitează și stimularea inteligenței emoționale, fundamentală pentru învățare și adaptare la mediul social și profesional și a inteligențelor multiple propuse de Howard Gardner. Ele sugerează încorporarea într-o mai mare măsură în curriculum-ul artei, a activităților dedicate autocunoașterii, comunicării și învățării prin cooperare (Armstrong, 2003, p.19). Pentru ca metoda să fie eficientă este necesară identificarea și luarea în considerare a „zonei proximei dezvoltări”.

În concluzie, printre beneficiile art-terapiei se numără

- descoperirea propriilor capacități, a potențialului de schimbare/dezvoltare armonioasă,
- capacitatea de a se exprima liber,
- dezvoltarea creativității,
- satisfacția unui lucru făcut cu propriile forțe,
- încrederea în sine,
- sentimentul împlinirii,
- acceptarea de sine,
- descărcarea tensiunilor,
- cunoașterea și învățarea unei game de abilități comportamentale necesare integrării în diferite grupuri sociale.

Terapia prin artă este o oportunitate excelentă pentru a crea un mediu stimulat. Acest mediu poate fi folosit pentru a răspunde nevoilor individuale ale fiecărei persoane în parte. Prin urmare șansa individualizării abordării art-terapeutice asigură progrese semnificative. Un element esențial, care conferă și mai multă greutate tehnicii art-terapeutice este acela că aceste procedee terapeutice sunt non-invazive și ele pot fi folosite la orice categorie de vârstă și dizabilitate.

Bibliografie

Preda, V., *Terapii prin mediere artistică*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2003
www.terapie-prin-arta.ro

ART-TERAPIA-METODĂ IN DEZVOLTAREA COPILULUI CU NEVOI SPECIALE

Prof. Dorobanțu Adela
Centrul Școlar de Educație Incluzivă Alexandria

Art-terapia mai este denumită și terapie expresivă, fiind strâns legată de psihologia artei și încurajează autocunoașterea și creșterea emoțională; este un proces constituit din două părți: creație și interpretare.

Terapia prin arte expresive este o terapie multimodală integrativă ce pune accentul pe aspectele de vindecare ale procesului creativ. Mișcarea, desenul, pictura, sculptura, muzica, scrisul, sunetul și improvizarea sunt folosite într-un cadru de susținere, centrat pe copil, în care acesta își poate trăi și exprima sentimentele. Cadrele didactice care folosesc artele expresive sunt conștienți că, implicând mintea, corpul și emoțiile, aduc în prim plan atât capacitățile intuitive, imaginative, cât și pe cele logice.

Din moment ce stările emoționale sunt rareori logice, utilizarea imageriei și a modalităților nonverbale permite participantului o cale alternativă pentru auto-explorare și comunicare.

Această abordare se pretează lucrului cu copiii cu cerințe educative speciale. Ei se bazează mai mult pe modurile vizual-spațiale de gândire, decât pe modurile verbal-analitice.

Fiecare acțiune pe care o întreprinde duce la dobândirea unor cunoștințe, iar acest fapt face din vârsta copilăriei o perioadă definitorie în dezvoltarea armonioasă a copiilor. Rolul cadrelor didactice este de a transmite latura distractivă, interactivă și provocatoare a explorării mediului din jur.

Este important să-i antrenăm pe copii în activități precum desenul, modelajul, jocul, povestirea, dar mai ales este important să le oferim feedback-ul, de fiecare dată când aceștia se implică într-o activitate. Feedback-ul trebuie să conțină aprecieri despre modul în care copiii au participat la activitate, despre multitudinea de informații pe care au reușit să le acumuleze sau despre caracterul distractiv pe care poate să-l aibă învățarea.

Beneficiile pe care le poate aduce art-terapia copiilor și în special a copiilor cu nevoi speciale sunt imense, în special în a-i ajuta să se înțeleagă pe sine, să-și elibereze anxietățile și stările de tensiune pe care le-au acumulat. Art-terapia îi ajută în a se descrie și a vorbi despre propriile emoții și gânduri, dar și în a înțelege emoțiile celorlalți, valența dovedită mai ales la copiii de vârstă mică al căror vocabular este sărac în concepte care definesc stările emotionale, art-terapia oferindu-le mijloacele de exprimare non-verbală a propriilor emoții, gânduri, nevoi și dorințe.

Valențele art-terapiei sunt dovedite și în dezvoltarea abilităților de comunicare, ajutându-i pe copiii cu nevoi speciale să exerseze și să optimizeze propriile capacități de relaționare cu ceilalți copii și cu adulții, ajutând în final, la elaborarea unor strategii de rezolvare a conflictelor. Având în vedere că rareori copiii au limbajul și dezvoltarea cognitivă necesare procesării și redării experiențelor lor numai prin intermediul cuvintelor, prin intermediul art-terapiei ei își vor completa comunicarea în mod spontan cu ajutorul formelor simbolice de expresie și comunicare, cum ar fi joaca, metaforele și o varietate de imagini vizuale, auditive și kinestezice.

Activitățile de art-terapie conduc la dezvoltarea inteligenței emoționale, la relaționarea și la o adaptare mai bună în societate, o responsabilizare, stimularea și dezvoltarea spiritului creativ.

Tehnicile de art-terapie utilizate îi oferă copilului cu nevoi speciale posibilitatea de a explora, de a se exprima prin alte modalități dificultățile pe care le întâmpină în legătură cu diversele trăiri sau relații personale, dificultăți ce ar putea fi greu de exprimat în cuvinte. Un alt aspect important al terapiei prin artă la copiii cu nevoi speciale o reprezintă exprimarea liberă, neângrădită, relaxantă care îl poate ajuta pe copil să-și dezvăluie trăirile, să se descarce și totodată să se încarce cu valențe pozitive care contribuie în final la autocunoaștere și încredere în sine.

Astfel, atunci când copiii sau chiar adulții au dificultăți sau nevoi care le îngreunează accesul la mediul înconjurător și relațiile cu acest mediu, este foarte important să li se acorde ajutor de specialitate pentru a obține deprinderi și abilități în acest sens.

Terapia prin artă este o oportunitate excelentă pentru a crea un mediu stimulativ. Acest mediu poate fi folosit pentru a răspunde nevoilor individuale ale fiecărei persoane în parte. Prin urmare șansa individualizării abordării art-terapeutice asigură progrese semnificative. Un element esențial, care conferă și mai multă greutate tehnicilor art-terapeutice este acela că aceste procedee terapeutice sunt non-invazive și ele pot fi folosite la orice categorie de vârstă și dizabilitate.

Bibliografie

1. <https://www.dascalidedicati.ro/copiii-cu-ces-si-art-terapia/>
2. <https://www.dascalidedicati.ro/cum-ii-ajuta-desenul-si-pictura-pe-copiii-cu-ces/>

ART TERAPIA LA COPIII CU CES

PROFESOR ITINERANT LAZĂR PETRONELA
CSEI Alexandria

În cadrul activităților cu elevii, terapiile prin pictură, desen, dans, modelaj sau teatru sunt utilizate atât în scop terapeutic, cât și în scopul dezvoltării personale, al cunoașterii și descoperirii sinelui. În comparație cu tehnicile clasice, tehnicile de terapie creativă oferă o mai mare libertate de acțiune, îl ajută pe copil să se înțeleagă pe sine, să se elibereze de propriile frustrări, de tensiuni, de anxietăți, să se integreze social mai ușor. Dacă în artă, beneficiarul este opera de artă, în terapia creativă, arta este doar un mijloc de dezvoltare, beneficiarul direct fiind copilul.

Art terapia este indicată, în mod special, copiilor cu deficiențe de comunicare, cu stima și respectul de sine reduse, cu probleme de adaptare și integrare, cu randament școlar slab, tulburări de limbaj, hiperactivitate, timiditate. Punerea în aplicare a tehnicilor creative stimulează originalitatea și creativitatea, cultivă libertatea de alegere și buna dispoziție, dar exclude relațiile reci, autoritatea și rigiditatea metodologică a cadrului didactic, neîncrederea în forțele proprii, teama de a comunica. Copiii cu cerințe educaționale speciale capătă mai multă înțelegere față de ceilalți, devin mai responsabili, mai empatici, mai pregătiți pentru integrarea socială activă într-o lume caracterizată de multă diversitate.

Art-terapia folosește creația artistică pentru îmbunătățirea stării emoționale a persoanelor care au diferite dificultăți de viață sau a celor care își doresc dezvoltarea personală.

Atelierele de art-terapie propun un loc de exprimare liberă și creativă a emoțiilor, ideilor, frustrărilor, anxietăților, în forme și culori, un suport și o însoțire în evoluția fiecăruia de către un psihoterapeut specializat care asigură un cadru protector, bazat pe încredere.

Art-terapia folosește tehnici creative precum desenul, pictura, modelajul, teatrul, dansul, muzica sau marionetele, pentru a ajuta fiecare persoană să se înțeleagă pe sine, să se elibereze de anxietățile acumulate, de tensiuni și să faciliteze comunicarea și relaționarea.

Ideea de bază în art-terapie este aceea că procesul creativ ajută oamenii în dezvoltarea abilităților personale și interpersonale (comunicare, relaționare, inteligență emoțională), în creșterea stimei de sine și a autoconștientizării, în gestionarea comportamentului și reducerea stresului, în dezvoltarea capacităților cognitive prin stimularea atenției, imaginației și a gândirii; toate acestea desfășurându-se în atelierul de art-terapie sub îndrumarea unui psihoterapeut ce coordonează întreaga activitate.

Astfel, atunci când copiii sau chiar adulții au dificultăți sau nevoi care le îngreunează accesul la mediul înconjurător și relațiile cu acest mediu, este foarte important să li se acorde ajutor de specialitate pentru a obține deprinderi și abilități în acest sens.

Terapia prin artă este o oportunitate excelentă pentru a crea un mediu stimulativ. Acest mediu poate fi folosit pentru a răspunde nevoilor individuale ale fiecărei persoane în parte. Prin urmare șansa individualizării abordării art-terapeutice asigură progrese semnificative. Un element esențial, care conferă și mai multă greutate tehnicii art-terapeutice este acela că aceste procedee terapeutice sunt non-invazive și ele pot fi folosite la orice categorie de vârstă și dizabilitate.

Bibliografie

1. Bunt, L. (1994). Music Therapy: An Art Beyond Words, Ed. Rutledge, London and New York.
2. Preda, V. (2003) . Terapii prin mediere artistică, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca.
3. Suport de curs: Terapie ocupațională și reabilitare psihosocială OO Somoto-organizație activă în domeniul Sănătății Mintale.

Art-terapia-comunicare fără cuvinte

Profesor BUZATU-BOBOCEL Cristina
Centrul Școlar de Educație Incluzivă Alexandria

Art-terapia oferă o perspectivă ce nu poate fi disponibilă prin alte mijloace. Poate crește abilitatea copiilor de a comunica, ajuta la reconcilierea conflictelor (interioare și exterioare), îmbunătățirea gradului de conștientizare de sine, managementul comportamental, dezvoltarea aptitudinilor sociale.

Pe măsură ce copiii desenează sau creează, sunt întrebați despre ceea ce au

creat și despre cum îi face asta să se simtă. Prin explorarea artei pe care au creat-o, vor fi identificate temele principale, traumele și conflicte care au declanșat blocajele. Art-terapia este o experiență diferită de joacă obișnuită prin faptul că, în cele mai multe cazuri, există un produs final. Iar terapeutul este aproape de copil pentru a-l ajuta să vizualizeze, să exprime și să immortalizeze experiențele, percepțiile, sentimentele și imaginația sa.

Art-terapia utilizează toate formele expresive: pictura, sculptura, muzica, literatura, poezia, teatrul, și dansul ca mijloace de punere în valoare și îmbogățire a personalității fiecăruia, ajutându-l să exprime emoțiile profunde și dificultățile pe care le întâmpină sau pur și simplu să se dezvolte armonios.

Copiii au rareori limbajul și dezvoltarea cognitivă necesare procesării și redării experiențelor lor numai prin intermediul cuvintelor, astfel încât ei își completează comunicările în mod spontan cu ajutorul formelor simbolice de expresie și comunicare, cum ar fi joaca, metaforele și o varietate de imagini vizuale, auditive și kinestezice.



SECȚIUNEA II

**Scenarii didactice, modelele de planuri
didactice care utilizează metode cu artă și
prin artă**

PROIECT DE LECTIE

Unitatea de învățământ: Centrul Școlar de Educație Incluzivă Alexandria

Clasa: a IV a

Propunător: Cristea Maria

Aria curriculara: Arte

Disciplina: Abilitare manuală

Subiectul lecției: *Decoruri de iarnă – brazi (forme spațiale; pata picturală obținută prin fuzionare)*

Tipul lecției: formare de priceperi și deprinderi

Durata: 45 minute

Scopul lecției:

- Aplicarea unor tehnici de prelucrare a materialelor utilizând instrumente și ustensile adecvate, prin aprecierea intuitivă a calității unor materiale folosite sau a unui produs finit, pentru a dezvolta capacitatea de cooperare în scopul realizării unor produse complexe.

Competențe generale:

2.1. Valorificarea unor materiale și tehnici adecvate, pentru exprimarea clară a unui mesaj intenționat

2.2. Realizarea de compoziții la alegere, valorificând potențialul expresiv al limbajului plastic

2.3. Realizarea de produse unicate, personalizate și utilizabile, în urma desfășurării unor activități dominante manuale, creative și ludice

Competențe integrate:

Limba și Literatura Română:

2.4. Inițierea și menținerea unei interacțiuni în vederea rezolvării de probleme individuale sau de grup

2.5. Manifestarea interesului pentru participarea la interacțiuni orale

Matematică:

3.1. Localizarea unor obiecte în spațiu și a unor simboluri în diverse reprezentări

Muzică și mișcare:

2.1. Cântarea individuală, în mici grupuri, în colectiv, însoțită de elemente de mișcare cu diferențieri expresive

Competențe specifice:

C1- formularea unui alfabet al Crăciunului cu termeni ce au legătură cu îndrăgita sărbătoare și răspunsuri creative la cerințele cubului;

C2- recunoașterea rolului fiecărui material didactic de pe bancă în realizarea lucrării;

C3- aplicarea într-o compoziție originală a unor tehnici diverse de lucru (decupare, lipire, exersarea obținerii de pete picturale, pictare, decorare), prin organizarea echilibrată a elementelor de limbaj studiate și a unor amestecuri de culori;

C4- aprecierea calității produselor finite proprii și a celor realizate de colegi, în funcție de criterii simple date,.

Strategii didactice:

- **metode și procedee:** observarea dirijată; explicația; conversația; demonstrația; exercițiul (machete – conturare, decupare, lipire; pictare prin tehnica fuzionării); problematizarea; metoda „turul galeriei”;
- **forme de organizare:** frontal, individual.

- **mijloace de învățământ:** curiozități despre Crăciun și simbolurile acestuia în lume, materiale reciclabile (role de hârtie igienică, coli de carton verde, coli de bloc albe, rozete de carton colorat perforat, fâșii de material textil, plastic), mărgelile, paiete, sclipici, ață, dopuri de plută, hârtie creponată, acuarele tempera, palete, pensule groase și subțiri, pahare pentru apă, șervețele umede, adezivi (lipici, aracet), foarfecă

Forme și tehnici de evaluare:

- observarea sistematică, proba practică,

Criterii de evaluare:

- realizarea temei și a subiectului;
- diversitatea și semnificația formelor și nuanțelor ;
- organizarea spațiului de lucru;
- utilizarea tehnicilor de lucru specificate;
- expresivitatea elementelor de limbaj;
- creativitatea și expresivitatea lucrărilor;
- gradul de finalizare a lucrării.

Bibliografie:

- Programa școlară pentru Educație plastică
- Stoica Daniela, **Abilități practice - clasele I - IV** , Editura Carminis, București, 2003.
- Faliboga Violeta, Ghergu Virginia, **Abilități practice - clasele I - IV. Ghid metodic** , Editura Axxa, 2001.

Desfășurarea lecției:

MOMENTELE LECȚIEI	COMP.	ORGANIZAREA ȘI DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII	MATERIAL DIDACTIC	METODE ȘI PROCEDEE	EVALUARE/ FEED-BACK
1. Moment organizatoric 1'		- Se asigură un climat de ordine și disciplină necesar derulării în bune condiții a lecției. - Se pregătesc materialele necesare desfășurării activității.			
2. Captarea și orientarea atenției 5'	C1	- Se realizează împreună cu elevii un ALFABET AL CRĂCIUNULUI, solicitându-i să numească cât mai mulți termeni ce întruchiează simboluri ale sărbătorii Nașterii Domnului (obiecte, ființe, fenomene ale naturii, însușiri, stări	flipchart marker	Conversația Brainstorming Jocul didactic Exercițiul	Observarea sistematică Frontală

		sufletești, acțiuni) ♠A – atelier, alergătură ♠B – brad, biscuiți, bucurie ♠C – cadouri, colinde, copii, costum ♠D – Daruri, Decembrie, Dumnezeu ♠E – elfi, entuziasm ♠F – fulgi, frig, familie ♠G – globuri, gheață, ger ♠H - horn ♠I – iubire, iarnă ♠J - jucării ♠K – kilogramele Moșului ♠L – lapte, Laponia ♠M - mănuși ♠N – Nașterea Domnului, nămeți, noaptea de Crăciun ♠O – oameni de ♠P – pom de Crăciun, paltoane, prieteni ♠R – reni, râsete ♠S – sanie, spiriduși, scrisori, sacul Moșului ♠T – timp ♠V – vacanță, veselie ♠Z – zăpadă, zâmbete			
3. <i>Anunțarea subiectului si a competențelor 1'</i>		- Se anunță subiectul lecției și se prezintă competențele propuse, pe înțelesul elevilor.		Conversația	

4. Dirijarea învățării 28'	C2	- Intuirea materialelor Se analizează materialele aflate pe bănci. Li se explică elevilor pe scurt modul de realizare a lucrării. Elevii vor confecționa individual decoruri de iarnă – brazi 3D (forme spațiale) pe care îi vor decora cu globuri obținute cu ajutorul petei picturale rezultată prin fuzionare	Bloc de desen Acuarele Palete Pahar de apa Carioci Creioane colorate sau cerate Hârtie glasă, creponată Foarfecă, lipici	Observația Explicația Conversația	Proba practică Observarea sistematică
	C3	Se vor folosi coli de carton verde tăiate sub formă de dreptunghiuri, pliate în două pe lungime și șabloane cu ajutorul cărora elevii își vor contura brazii (3 la număr). Ulterior îi vor decupa și asambla într-o construcție tridimensională prin lipirea două câte două a fațetelor acestora folosind adezivi. Bradul astfel rezultat va fi montat într-un suport confecționat dintr-o secțiune a unei role de hârtie igienică pictată cu maro de către micii școlari. Se vor utiliza coli albe de bloc de desen pe care, după ce s-a întins cu pensula apă în prealabil, elevii vor aplica cu ajutorul acuarelelor și folosind paletele culori		frontal Demonstrația Observarea dirijată	Proba practică

		calde(roșu, portocaliu, galben și nuanțe ale acestora), rezultând ca efect al fuzionării pete picturale. Din coala lăsată la uscat, apoi pliată sub formă de evantai, elevii vor decupa globuri pe care le vor lipi pe fațetele bradului. Apoi vor fi liberi să dea viață construcției astfel obținute cu ajutorul decorațiunilor pregătite de ei, pe cât posibil, în marea lor majoritate din gama materialelor reciclabile(resturi de materiale textile, hârtie creponată, plastic, etc), dar și mărgeluțe, ață, nasturi, dopuri de plută, paiete, sclipici . Pentru ca lucrarea să prindă contur și să pună în valoare capacitățile lor creatoare. Lucrarea trebuie realizată cu respectarea temei anunțate și a tehnicilor de lucru selectate, urmând pașii necesari îndeplinirii obiectivelor, dar elevii pot să dea frâu liber imaginației și să decoreze brazii mai departe cum doresc, oferindu-le o notă personală, originală. - <i>Demonstrarea și explicarea modului de</i>		Conversația Exercițiul	
--	--	---	--	--------------------------------------	--

		lucru Se va demonstra de către cadrul didactic tehnica de lucru și se va explica fiecare acțiune. Se verifică însușirea etapelor corecte de lucru, prin verbalizarea acestora. Se specifică faptul că lucrările se realizează cu grijă, trebuie să respecte tema, să reflecte realitatea, proporțiile, să fie vii colorate, că ele implică concentrare și spirit de răspundere. Se vor prezenta criteriile de evaluare ale lucrărilor. - Realizarea lucrărilor de către elevi Se va crea climatul necesar (fond muzical adecvat). Elevii vor lucra individual, în timp ce cadrul didactic îi va urmări, intervenind cu explicații și sprijin când este nevoie.			
5. Evaluarea lucrărilor 7'	C4	- Turul galeriei – „Parada lucrărilor” Elevii își vor prezenta produsele finite, iar clasa le va aprecia din punct de vedere estetic și al utilității acestora. Se va urmări respectarea tehnicii de lucru corecte. Vor fi apreciate inițiativele	Conversația	Turul galeriei Individual frontal	Analiza lucrărilor

		creatoare. Elevii vor intona o colindă învățată anterior.			
6. . Încheierea lecției 2'		- Se vor face aprecieri individuale și generale asupra modului în care au lucrat elevii, precum și aprecieri referitoare la comportamentul acestora pe parcursul orei.	Explicațiaaaa	Frontală Individuală	Frontală Individuală Aprecieri verbale

PROIECT DIDACTIC

Unitatea de învățământ: C.S.E.I. Alexandria

Clasa: a II-a

Profesor: Drăghici Monica Alina

Aria curriculară: Arte

Disciplina: Educație plastică

Subiectul lecției: „Omul de zăpadă” dactilo- pictură

Tipul lecției: sistematizarea cunoștințelor

Scopul lecției:

- consolidarea deprinderii de a picta, stimularea dragostei și a gustului și a simțului estetic;

- formarea deprinderii dactilo-motrice prin perceperea conturului formelor obiectelor și cultivarea capacității de a reda aceste forme în diferite modalități.

COMPETENȚE:

- realizarea cu ajutorul degetului arătător, a puncte pe suprafața de hârtie, având la dispoziție acuarele și coli de desen;
- acoperirea întregii suprafațe cu puncte elaborate obținute prin atingerea foi de hârtie cu degetul aratator;
- redarea punctul în planșa lor;

STRATEGII DIDACTICE:

METODE SI PROCEDEE:

- demonstrația
- explicația
- exercitiul
- conversația
- turul galeriei

MATERIAL DIDACTIC:

- acuarele;
- coli de desen;



		- Fiți atenți să vă arăt cum veți picta fulgii de zăpadă! - Degetelul cu care arăt, arătatorul, îl ating de culoare, apoi ating ușor coala de desen, de multe ori. Când nu mai colorează procedez la fel. Fac cât mai multi fulgi de zăpadă pentru a acoperi conturul omului de zăpadă. După ce terminăm folosim șervețelul pentru sters degetelul. Cu ajutorul creioanelor de colorat vom colora nasul, ochii, nasturii și căciula omului de zăpadă. - Și astfel am realizat, am pictat un peisaj de iarnă. Se fac exerciții de încălzire a mânuțelor: „Degetele-mi sunt petale/ Le deschid ca la o floare/ Boboc, floare, boboc, floare.” c. Desfășurarea propriu-zisă a activității Copiii vor lucra la banci. Atenționez asupra modului în care trebuie să lucreze cu acuarelele și accesorii colorate. Dau indicații generale și individuale copiilor și urmăresc modul în care lucrează. Voi ajuta copiii care nu reușesc sau care au dificultăți în realizarea oamenilor de zăpadă.	Instructajul verbal Exercițiul	
5	Obținerea performanței și realizarea feed-back-ului	Unul dintre copiii de la fiecare masă va prezenta produsul pe care l-a pregătit, enumerând materialele folosite.	Conversația	Aprecieri verbală
6	Evaluare	Copiii vor trece pe la fiecare bancă și vor face aprecieri privind produsul final și curățenia de la punctul de lucru.	Conversația	Aprecieri verbală Turul galeriei
7	Încheierea activității	Se apreciază modul de lucru și comportamentul copiilor în timpul activității.	Conversația	Aprecieri verbală

PROIECT DIDACTIC

Unitatea de învățământ: Centrul Școlar de Educație Incluzivă Alexandria

Profesor de psihopedagogie specială: Oprea Georgeta

Clasa: a IV-a

Aria curriculară: Tehnologii

Disciplina: Abilitare manuală

Unitatea de învățare: Tehnici, materiale și instrumente de lucru

Titlul lecției: „Tablou de primăvară”

Tipul lecției: Formare de priceperi și deprinderi

Scopul : Formarea deprinderilor de a realiza obiecte decorative

COMPETENȚE GENERALE

1. Formarea și exersarea abilităților psihomotrice generale prin intermediul acțiunilor de explorare senzorială a mediului înconjurător.
2. Aplicarea unor tehnici de lucru folosind diverse materiale și instrumente.
3. Realizarea și aprecierea unor produse utile.

COMPETENȚE SPECIFICE

- C1-Cunoașterea elementelor specifice anotimpului primăvara;
C2-Denumirea materialelor și a instrumentelor de lucru necesare realizării tabloului;
C3-Folosirea corectă a tehnicilor de decupare după contur, lipire și asamblare pe baza explicațiilor primite;
C4-Respectarea etapelor de lucru stabilite;
C5-Cooperarea cu colegii în realizarea sarcinilor de lucru;
C6-Aprecieria obiectivă a propriei lucrări cât și pe ale colegilor în funcție de criteriile stabilite;

STRATEGII DIDACTICE

Metode și procedee didactice: explicația, exercițiul practic, conversația euristică, demonstrația, observația dirijată, expunerea, turul galeriei.

Mijloace didactice: lucrarea-model, felii din lemn 25 cm., cartoane buretate colorate A4, lipici, perforatoare, marker, coli A4 diverse culori, foarfece, flipchart, servetele umede, agățătoare, perle autocolante, șabloane, fluturi, nori, soare autocolant.

Forme de organizare: frontal, individual

Forme si tehnici de evaluare: observația sistematică, chestionarea orală, autoevaluarea, aprecieri verbale.

Durata: 45 minute

Bibliografie:

1. Programa școlară pentru învățământ special, clasele I-X, aprobată prin ordin al ministrului nr.5234/01.09.2008
2. Mara D.-Strategii didactice în educația incluzivă-, Editura Didactică și Pedagogică RA, București 2009
3. Stoica Daniela- Abilități practice-, Editura Carminis, Pitești 2004

DEMERS DIDACTIC

Nr . crt .	Etapele lecției	Conținut educațional	Metode și procedee	Mijloace de învățământ	Forme de organizare	Evaluare
---------------------	--------------------	-------------------------	-----------------------	------------------------------	------------------------	----------

1.	Moment organizatoric	Asigur condițiile optime pentru desfășurarea activității.	Conversația			
2.	Captarea atenției	Realizez acest moment prin prezentarea unei ghicitori (anexa 1).	Conversația	Ghicitoare	Frontal	Chestionarea orală
3.	Anunțarea temei și a competențelor	Anunț tema activității „Tablou de primăvară” și competențele într-o manieră accesibilă care să contribuie la stimularea și implicarea elevilor în activitate.	Conversația	Marker	Frontal	
4.	Dirijarea învățării Prezentarea și intuirea modelului Explicarea etapelor de lucru	Initiez o discuție despre anotimpul primăvara (semne distincte, lunile de primăvara, flori de primăvara cunoscute). Prezint lucrarea model și solicit elevilor analiza acestora în	Conversația Demonstratia Explicatia Observația dirijată	Lucrare-model Coală flipchart cu etapele de lucru Cartoane buretate și coli autocolante A4 colorate Foarfece Perforatoare Perle	Frontal	Chestionarea orală

	Realizarea lucrărilor de către elevi	sensul identificării materialelor și instrumentelor folosite pentru realizarea ei precum și tehnicile de lucru utilizate (decupare după contur, lipire și asamblare). Solicit elevilor să identifice materialul didactic de pe bancă. Prezint etapele de realizare a tabloului: I-din cartoane autocolante de culoare verde se taie după conturul trasat, iarba ; II-se decupează tulpinile și frunzele florilor după șablon ; III-florile multicolore se obțin cu ajutorul perforatoarelor și a perlelor autocolante; IV-asamblarea elementelor se va realiza în următoarea ordine: -lipirea pe	Demonstrația Conversația Exercițiul practic	autocolante Nori autocolanți Felii din lemn Lipici Șervețele umede Agățători Flipchart Marker Laptop Fluturi autocolanți	Individual	Aprecieri verbale
--	--------------------------------------	---	--	--	------------	-------------------

		felia de lemn a tulpinilor -lipirea frunzelor -lipirea florilor -lipirea fluturilor autocolanți -lipirea soarelui -lipirea norilor autocolanți -lipirea ierbii -atașarea agățătorii Demonstrez modul de realizare al lucrării. Informez elevii că la finalul activității lucrările vor fi expuse in clasă, vor fi analizate și apreciate si funcție de următoarele criterii: -finalizarea lucrării -corectitudinea execuției -aspectul estetic Solicit elevilor să respecte etapele de lucru și le urez succes. Ofer explicații suplimentare și suport elevilor care				
--	--	---	--	--	--	--

		întâmpină dificultăți. Lucrarea- model va ramane expusă la loc vizibil pe parcursul activității. Pentru crearea unei atmosfere de lucru cât mai plăcute asigur fond muzical.				
5.	Analiza și aprecierea lucrărilor	Solicit elevilor să expună lucrările realizate și efectuez evaluarea lor ținând cont de criteriile stabilite.	Conversația Turul galeriei	Lucrările realizate de elevi	Frontal Individual	Aprecieri verbale Autoevaluare a Evaluarea de catre colegi
6.	Incheierea activitatii	Fac aprecieri stimulative referitoare la comportament ul elevilor in timpul activitatii si a modului in care au realizat sarcinile de lucru.	Conversația		Frontal	Aprecieri verbale

ANEXA 1

GHICITOARE
Zăpada s-a topit,
Ghiociei au înflorit,
Copacii au înmugurit,
Ce anotimp a sosit?

PROIECT DIDACTIC

UNITATEA DE INVATAMANT: Centrul Școlar de Educație Incluzivă ALEXANDRIA

EDUCATAOARE-EDUCATOR: Toma Adriana

GRUPA: Mijlocie

TEMA ANUALA: Cine sunt, suntem?

TEMA SAPTAMANII: Sa ne pastram sanatatea

DOMENIUL PSIHOMOTRIC

DISCIPLINA: ACTIVITATI DE DEZVOLTARE A MOTRICITATII GROSIERE SI FINE

TEMA ZILEI: ”Legume timpurii ”- dactilopictura

DURATA: 25 min

UNITAȚI DE COMPETENȚĂ :

3. Formarea și dezvoltarea abilității manual

ELEMENTE DE COMPETENTA:

3.1. Formarea și dezvoltarea gesturilor manuale fundamentale

3.2. Formarea și dezvoltarea abilităților manuale de baza

STRATEGII DIDACTICE

METODE SI PROCEDEE: conversatia. explicatia, demonstratia

MATERIALE DIDACTICE: cos cu legume, bloc de desen, acuarele, pahare cu apa, poezia „La piata”, laptop, Anotimpurile de Vivaldi, buburuze, servetele umede si uscate.

FORME DE ORGANIZARE: frontala, individuala

BIBLIOGRAFIE

1. Curriculum pentru invatamant prescolar, MECT 2009.
2. Glava, A, Pocol, M și Tataru, L., 2009, Educație timpurie; ghid metodic pentru aplicarea curriculumului preșcolar, Editura Paralela 45;
3. Manolescu, M, 2004, Curriculum pentru învățământul primar și preșcolar. Teorie și practică, Editura Credis, București;
4. Programa școlară pentru disciplina Activitati de dezvoltare a motricitatii grosiere si fine Învățământ special preșcolar

DEMERS DIDACTIC

Momentele activitatii	Continutul informational	Strategii didactice			Evaluare
		Metode didactice	Materiale didactice	Forme de organizare	
1.Moment organizatori c 1min	Sunt create conditiile necesare desfasurarii activitatii .		<u>Se pregatesc toate materialele necesare.</u>	Frontala	
2.Captarea atentiei 2min	Edcatoarea le citeste copiilor poezia „La piata”	Conversatia	Poezia „La piata”	Frontala Individuala	Aprecieri verbale

3.Anuntarea temei si a elementelor de competenta 3 min	Educatoarea le spune copiilor ca vor picta dar fara pensula,folosind doar degetelul, legume timpurii. Acestea ajung la piata din gradina de legume. Unele mamici, avand gradina le ingrijesc chiar ele.	Conversatia		Frontala Individuala	Observarea sistematică
4.Dirijarea invatarii 10 min	Dupa intuirea si denumirea materialelor necesare desfasurarii activitatii copii vor face exercitii de incalzire a muschilor mici ai mainii folosind cantecelelul “Vine ploaia” Educatoarea le va pune intrebari despre culorile legumelor. Dupa ce le va demonstra copiilor, le va spune spor la lucru. Ii va supraveghea, indruma si ajuta la nevoie.	Explicatia Demonstrati a	Bloc de desen Acuarele Pensule Pahar pentru apa Servetele Joc cu text si cant “ Vine ploaia ” Laptop Anotimpurile de Vivaldi	Frontala Individuala	Observarea comportamentului copiilor

5.Obținerea performanței 3min	Educatorea le va pune întrebări copiilor: Ce au făcut la activitate? Ce au avut pe foaia de lucru? Care sunt materialele pe care le-au utilizat? Ce culori au folosit? Vor face turul galeriei și vor observa lucrările. Educatorea îi va întreba, pe rând, care lucrare dintre ele le-a plăcut și de ce.	Conversația Turul galeriei :on-line	Lucrările copiilor Buburuze	Individual a	Aprecieri verbale
6.Încheierea activității 1 min	Se fac aprecieri asupra modului de desfășurare a activității și a modului de comportare al copiilor. Micii artiști vor fi premiați cu recompense.	Conversația	Recompense		Aprecieri verbale

PROIECT DE ACTIVITATE

Unitatea de învățământ: Centrul Școlar de Educație Incluzivă Alexandria

Învățător-educator: Schiopu Constanța

Clasa: Pregătitoare, DMS

Aria curriculară: Terapie educațională complexă și integrată

Disciplina: Terapie ocupațională

Unitatea de învățare: Abilități manuale

Titlul activității: Pomul înflorit

Mijloc de realizare: Colaj

Tipul activității: Formare de priceperi și deprinderi

Scopul activității: Formarea deprinderii de a lipi hârtia și dezvoltarea simțului estetic

COMPETENȚE GENERALE:

- 1.Exersarea abilităților psihomotrice generale prin intermediul acțiunilor de explorare senzorială a mediului înconjurător
- 2.Aplicarea unor tehnici de lucru folosind diverse materiale și instrumente
- 3.Realizarea și aprecierea unor produse utile

COMPETENȚE SPECIFICE:

- C1-Recunoașterea caracteristicilor anotimpului primăvara
- C2-Denumirea materialelor și instrumentelor de lucru
- C3-Precizarea etapelor de lucru
- C4-Folosirea corectă a tehnicii de lipire a hârtiei
- C5-Aprecierea obiectivă a propriei lucrări și ale colegilor în funcție de criteriile stabilite

STRATEGII DIDACTICE:

Metode și procedee didactice: Conversația euristică, explicația, demonstrația, munca independentă

Mijloace didactice: Imagini cu anotimpul primăvara, lucrare model, fișa-suport, lipici, perforatoare, șervețele, panou polistiren, bolduri, cd player, machetă Zâna Primăvara

Forme de organizare: frontală, individuală

Forme de evaluare: chestionarea orală, proba practică, autoevaluarea

Durata: 45 minute

BIBLIOGRAFIE:

- 1.Programa școlară pentru învățământ special, clasele I - a X-a , Abilitare Manuală , aprobată prin ordin al ministrului nr. 5235/01.09.2008, București
- 2.Stoica Daniela „Abilități practice,, Editura Carminis, Pitești, 2004

DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII:

1. Moment organizatoric:

Profesorul asigură condițiile optime pentru desfășurarea activității.

2. Captarea atenției:

Se va realiza printr-o discuție despre anotimpul primăvara și descoperirea Zânei Primăvara.

3. Anunțarea temei și a competențelor:

Anunță tema activității – „Pomul înflorit “ și competențele pe înțelesul elevilor.

4. Dirijarea activității:

Se prezintă lucrarea-model și se explică modul de realizare.

Se împart materialele de lucru și se solicită elevilor să le recunoască.

Se prezintă criteriile de evaluare:

- finalizarea lucrării
- corectitudinea execuției
- aspect îngrijit

Se dă startul pentru începerea activității și se cere elevilor să realizeze lucrările respectând etapele de lucru, folosind corect instrumentele și tehnicile de lucru învățate.

Pentru crearea unei atmosfere de lucru plăcute se asigură un fond muzical.

Se urmărește executarea lucrărilor și se ajută elevii care se descurcă mai greu.

Se informează elevii că la sfârșitul activității lucrările vor fi expuse în clasă, vor fi analizate și apreciate în funcție de criteriile stabilite.

5. Analiza și aprecierea lucrărilor:

Se expun lucrările realizate de elevi și împreună vor efectua evaluarea lor ținând cont de criteriile stabilite anterior.

6. Încheierea activității:

Se fac aprecieri stimulative referitoare la comportamentul elevilor în timpul activității și modului în care au realizat sarcinile de lucru

Proiect de activitate didactică

Unitatea de învățământ: Centrul Școlar de Educație Incluzivă Alexandria

Clasa: a III-a, D.M.S.

Profesor-psihopedagogie specială: Tatu Alina Lavinia

Aria curriculară: Arte

Disciplina: Educație Plastică

Unitatea de învățare: Tehnici de lucru, materiale și instrumente de lucru.

Subiectul lecției: „Înșirăm mărgel!”

Tipul lecției: Formare de priceperi și deprinderi.

Scopul lecției: Dezvoltarea simțului artistic prin realizarea unor produse frumoase și utile.

Competențe generale:

C I Utilizarea motricității și psihomotricității în explorarea mediului înconjurător.

C II Exersarea unor tehnici de lucru cu diverse materiale și instrumente de lucru în vederea formării unor deprinderi de bază.

C III Manifestarea unor conduite ergoterapeutice independente pentru integrarea socială și școlară.

Competențe specifice și derivate:

Cognitive

C1- Recunoașterea obiectelor prezentate.

C2- Identificarea materialelor și instrumentelor de lucru în scopul folosirii adecvate a acestora .

C3- Exersarea capacității de argumentare.

Psihomotorii

C4- Manifestarea gesturilor manuale fundamentale în vederea realizării unor sarcini simple.

C5- Exersarea tehnicilor de lucru pentru realizarea unor sarcini/activități (tăiere, asamblare) pe baza explicațiilor primite de la profesor. Obiectivul este atins dacă se vor aplica minim trei elemente pe elastic.

Afective

C6- Aprecierea obiectivă a propriei lucrări dar și pe ale colegilor după criteriile stabilite.

C7- Participarea cu plăcere și interes la activitate.

C8- Acceptarea punctelor de vedere diferite din partea colegilor și a profesorului.

STRATEGII DIDACTICE

Metode și procedee: conversația, explicația, exercițiul, demonstrația, turul galeriei.

Resurse materiale: lucrarea model, foarfeci, paste făinoase, paie colorate de suc, mărgel, elastic marker, planșe, panou.

Forme de organizare: frontală, individuală.

Forme de evaluare: Chestionarea orală, analiza răspunsurilor, analiza lucrărilor, autoevaluarea și evaluarea de către colegi.

Durata: 35 minute

BIBLIOGRAFIE:

Alois Gherguț, Sinteze de Psihopedagogie Specială. Ghid pentru concursuri și examene de obținere a gradelor didactice, Ediția a III-a, Polirom 2013

Educație specială, Ghid metodologic Alois Gherguț, Luciana Frumos, Gabriela Raus, Iași 2016

Constantin Cucos(coord.), Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice, Ediția a III-a, Polirom 2009

Daniel Mara, Strategii didactice în educația incluzivă, Editura didactică și pedagogică, R.A., 2009

Matei I., Sârbu D. Metodica predării educației tehnologice în gimnaziu, Editura Arves 2006

Google “imagini”

DESFAȘURAREA ACTIVITĂȚII

Etapele activității	Comp.	Conținut educațional	Metode și procedee	Mijloace și materiale	Forme de organizare	Evaluare
1. Moment organizatoric 2-4 min.		Se asigură condițiile optime pentru desfășurarea activității.	Conversația			
2. Captarea atenției 2-5 min.	C 1 C 2 C 7	Se prezintă brățări, planșe și se fac discuții cu elevii despre acestea(Anexa1).	Conversația Explicația	Planșe	Frontal, individual	Chestionarea orală Analiza răspunsurilor
3. Anunțarea temei și a competențelor 2-4 min.		Se anunță tema activității și competențele într-o manieră accesibilă elevilor „Înșirăm mărgel!”- brățări și se scrie titlul pe tablă.	Explicația Conversația	Marker,	Frontal	
4. Dirijarea învățării 12-15 min. a.Prezentarea modelului și intuirea materialelor	C 1 C 2 C 4 C 5 C 6 C 7 C 8	Se prezintă lucrarea model. Împreună cu elevii se identifică materialele din care este realizată și	Conversația Explicația	Lucrarea model - brățară din paste, paste făinoase, paie, mărgel, elastic foarfeci, marker, planșe, panou.	Frontal Individual	Analiza răspunsurilor.

5. Analiza și aprecierea produselor realizate 2-5 min.	C 3 C 6 C 7 C 8	Se anunță că timpul de lucru s-a terminat. Se solicită elevilor să expună lucrările realizate într-o miniexpoziție și să se aprecieze lucrările după criteriile stabilite. Se evaluează lucrările și se solicită elevilor să argumenteze de ce le plac anumite lucrări.	Conversația, Turul galeriei,	Produsele realizate de elevi.	Frontal, individual.	Analiza lucrărilor, Autoevaluarea și evaluarea colegilor, Aprecieri verbale.
6. Încheierea activității 2-4min.		Se fac aprecieri stimulative pentru toți elevii și se anunță pauza.	Conversația		Frontal	Aprecieri verbale.

Anexa 1



SECȚIUNEA III

**PPT cu tema - Metode creative și artistice,
instrumente de lucru integrative și
interactive necesare educației elevilor cu
nevoi speciale**

Păpușile

Prof. Alina Daniela Cepan
Centrul Școlar de Educație Incluzivă Alexandria

MARIONETE/PĂPUȘI



Profesor CEPAN ALINA DANIELA
C.S.E.I.ALEXANDRIA

După cum știm, păpușile pot fi folosite în diferite jocuri:

- să stimuleze dialogul
- să înțeleagă emoții esențiale precum frica, furia, dezgustul, tristețea, surpriza sau bucuria .

Legătura cu aceste păpuși se datorează în principal detaliilor cu care sunt realizate.



În trecut, când nu exista această multitudine de exemplare, mămicile făceau din materialul din gospodărie diferite păpuși din pănuși.



Am ales să îmbinăm trecutul (tradițional) cu prezentul (modern) și să facem păpuși.

Materialul din care vor fi realizate este unul cu o istorie destul de veche - pânza de iută - care se cultivă pentru fibrele obținute din tulpina plantei cu care se confecționează frânghii sau o pânză de sac, folosită în diverse scopuri.

Păpușile vor fi decorate cu materiale reciclabile, personalizate după preferințele fiecăruia.



Terapia prin muzică - meloterapia

Prof. Popescu Adriana Daniela
Centrul Școlar de Educație Incluzivă Alexandria



Scurt istoric al meloterapiei

- ◆ Meloterapia este forma de terapie care utilizează sunetul și muzica, dând adeseori frâu liber mișcării.
- ◆ Muzica este non-verbală, multidimensională, un limbaj universal, având calitatea de a crea emoție, de a influența starea afectivă, de a facilita comunicarea și relaționarea, prin intermediul stimulării senzoriale.
- ◆ Muzica, gestica, limbajul trupului, tăcerea, întregesc tabloul terapeutic, interpretarea de specialitate fiind mai complexă și mai corectă. Meloterapia este recomandată în special copiilor cu autism și celor cu afecțiuni psiho-motorii.

Care sunt cele mai vechi instrumente muzicale din lume

- ◆ Știm prea bine faptul că muzica a îndeplinit întotdeauna un rol important în viața omului.
- ◆ În trecut, muzica avea adeseori semnificații religioase și era împărtășită de multe popoare primitive.
- ◆ Legenda lui Pan explică geneza primului instrument muzical: flautul păstorului.
- ◆ Acesta sugerează faptul că omului i-a venit ideea să flăiească un astfel de instrument, folosindu-se de diferite materiale din natură pentru a recrea și imita sunetele acestuia.
- ◆ Potrivit acestui mit, Pan și-a auzit răsuflarea printr-o trestie de pe mahl unui râu, producând un sunet precum un bocet trist.
- ◆ A rupt trestia în lungimi inegale, pe care mai apoi le-a legat împreună. Astfel, a realizat primul instrument muzical. Sau cel puțin așa susține legenda.
- ◆ Un adevăr negrăit este că muzica face parte din omeni încă de la începuturi.

Instrumente de percuție, o istorie de demult

- ▶ Instrumentele de percuție au o istorie îndelungată printre oameni.
- ▶ Pentru că ritmul și sunetul produs prin bătăie poate fi efectuat pe diferite suprafețe, instrumentele de percuție au fost o descoperire relativ ușoară pentru popoarele primitive.
- ▶ Totuși, ei au reușit să ducă mai departe acest concept prin crearea instrumentelor pe care le admirăm astăzi.



Toba

- Făurită dintr-un cerc de lemn și din două piei luate fie de la berbeci, fie de la capre sălbatice, fără clopoșel sau bețe, aceasta era, de fapt, o tobă de mână.
- Instrumentul era utilizat cu prilej de sărbătoare atât de către femei, cât și de către bărbați.



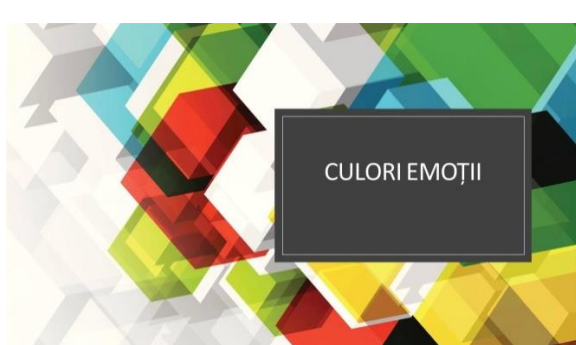
Maracas



- ◆ Maracas face parte din categoria instrumentelor muzicale de percuție. Dacă îl scuturi, acesta produce sunete care se aseamănă cu cele ale castanietelor. Deși este vechi de sute de ani, este de nepipăit din nenumărate stiluri. În plus, reprezintă un avantaj major pentru copii care visează să ajungă mari instrumentiști, întrucât este foarte ușor de studiat. Ba chiar, multe dintre grădinițe organizează serbări și concerte, în care cei mici cântă la maracas.

Culori Emoții

Prof. Iordănoaia Iuliana Luminița
Centrul Școlar de Educație Incluzivă Alexandria



CONTRASTUL CROMATIC

Autorii care s-au ocupat de relațiile dintre culori au observat că simțurile noastre primesc senzații și informații numai prin comparație.

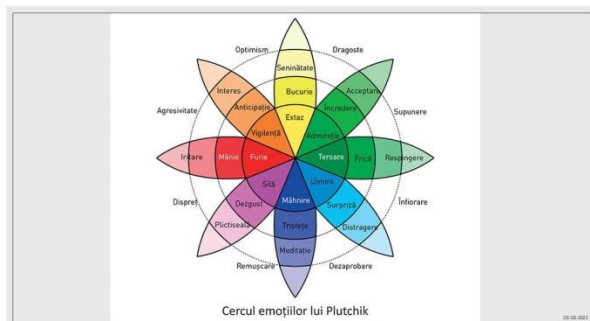
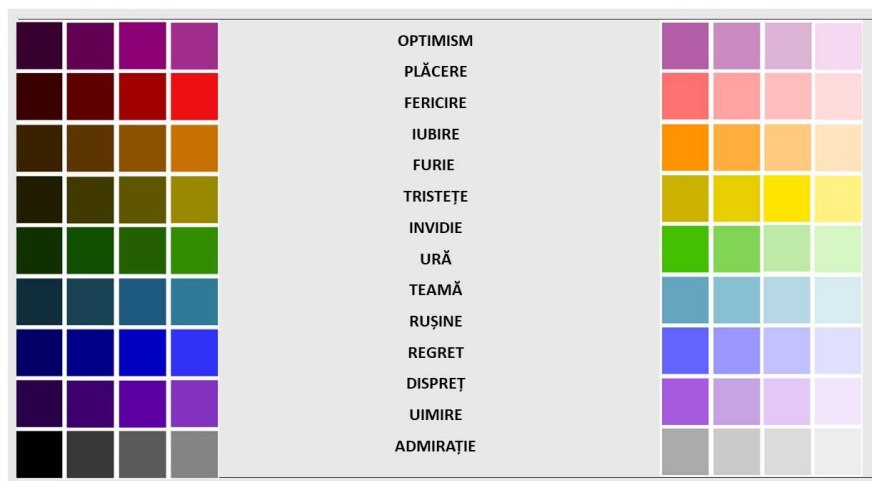
În artă vorbim despre 3 tipuri de contraste (**de opoziție**) cromatice de bază:

Contrastul cald – rece

Contrastul închis – deschis

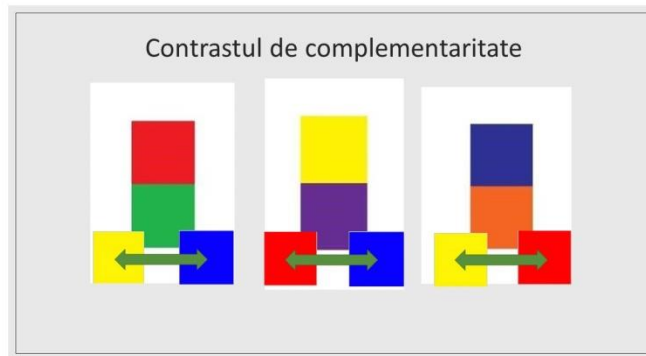
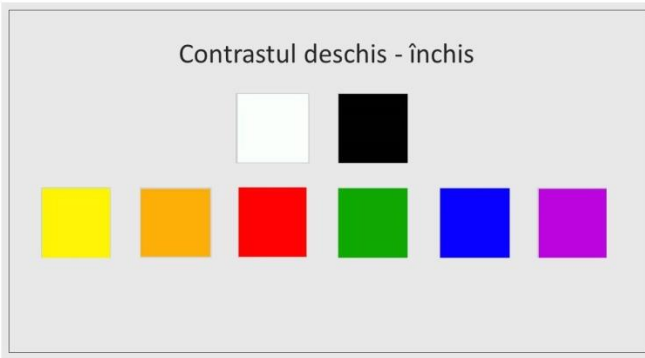
Contrastul de complementaritate

03.08.2023



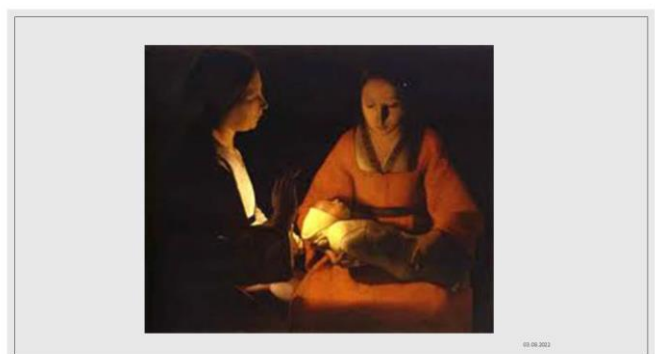
Contrastul cald – rece





Ce emoții ar putea transmite o pictură în care s-a folosit mult negru, brun și oranj?

10.06.2022



Afișul publicitar

Prof. Sandu Adela Elena
Centrul Școlar de Educație Incluzivă Alexandria

	○ Afișul publicitar este unul dintre cele mai vechi exemple de mijloace de promovare a unui produs sau a unui serviciu, însă poate fi folosit și de către organizații care nu au ca obiectiv profitul comercial, pentru a crea campanii.
○ Mesajul publicitar este imprimat pe o suprafață (hârtie, pânză etc.) și este afișat în locuri vizibile, în funcție de scopul pentru care a fost creat. Poate avea diverse dimensiuni, iar conceptul care stă la baza realizării sale poate fi unul simplu, direct sau unul creativ, criptat ori cu efecte vizuale spectaculoase.	○ Prin urmare, atunci când dorim să concepem un afiș, trebuie să luăm în considerare o serie de factori : ○ Segmentarea publicului ○ Conceptul ○ Copy-right-ul ○ Grafica ○ Calitatea imprimării ○ Suportul și plasarea afișului
○ Principalele avantaje ale acestei metode de promovare sunt: ○ – afișele sunt vizualizate de un număr mare de persoane, fără a putea fi evitate, așa cum se întâmplă adesea în cazul publicității digitale, care poate fi blocată; ○ – poate fi personalizată- o campanie publicitară care utilizează afișele va fi creată după parametri concreți: public țintă, poziționare, individualizarea mesajului etc.; ○ – publicul are o percepție pozitivă asupra promovării out-of-home: mai bine de 80% dintre persoane consideră acest mod de publicitate ca fiind de încredere și informativ;	○ – afișele publicitare sunt eficiente în influențarea comportamentului consumatorilor: au o rată de succes ridicată în ceea ce privește răspunsul acestora la îndemnul de a cumpăra sau de a accesa un brand; ○ – raportul cost-beneficii este foarte avantajos: afișele îți asigură expunere îndelungată și sunt privite de un număr mare de persoane, la prețuri relativ mici; ○ – atunci când realizate în mod inteligent, pot contribui la îmbunătățirea aspectului unui spațiu public, iar oamenii apreciază acest efect; ○ – dat fiind că tot mai multe persoane încearcă să scurteze timpul petrecut în mediul online, publicitatea stradală are șanse mai mari de a-și atinge scopul.



Editoare Grafice

Aplicații destinate pentru crearea și retușarea imaginilor digitale

Prof. Dumitru Adrian Cepan
Școala Gimnazială Frumoasa

ITI-ul, design-ul și Arta ca terapie

EDITOARE GRAFICE

aplicații destinate pentru crearea și retușarea
imaginilor digitale

Prof. Dumitru Adrian CEPAN
Școala Gimnazială FRUMOASA

PAINT

PAINT- instalat împreună cu SO windows



- ▶ Elementele de interfață:
- meniul fișier: creare document nou, deschidere fișier, salvare fișier, tipărire fișier..
- butoanele pentru operare cu obiectele selectate: Copy, Cut ... etc.
- butonul de selecție
- butoanele pentru modificarea imaginilor: rotire, tăiere, selecție ... etc.
- unelte pentru desenare
- buton pentru alegerea și modificarea pensulei
- forme predefinite
- grosimea liniei
- culoarea liniei
- paleta de culori/ editare culoare
- deschidere Paint 3D

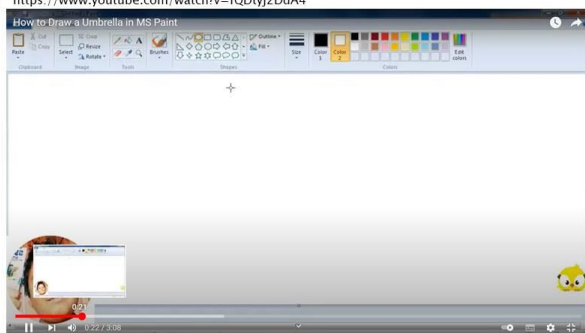
Operații cu fișiere grafice:

- salvare:
- extensii ale fișierului grafic: jpg., bmp., png., gif..

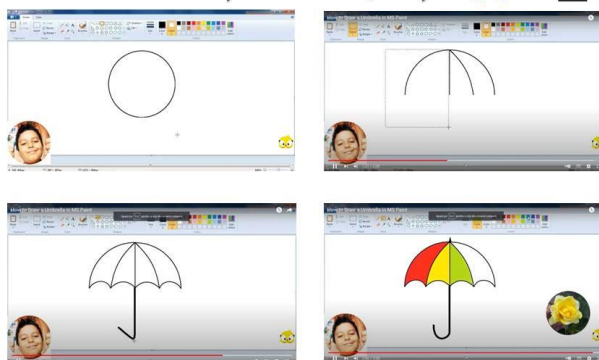
- ▶ Selectare
- ▶ Copiere
- ▶ Mutare
- ▶ Ștergere
- ▶ Redimensionare
- ▶ Trunchiere
- ▶ Rotire
- ▶ Panoramare

Aplicație:

- › Tutoriale pentru desene în Paint:
- › Cum să desenezi o umbrelă în MS Paint
- › <https://www.youtube.com/watch?v=fQDtyj2DdA4>



Demonstrație în 4 pași:



Tema practică de aplicație:

- 1) Utilizând elementele de interfață realizați un desen care să reprezinte o umbrelă identică celei din tutorialul prezentat.
- 2) Salvați fișierul cu numele "Umbrela.jpg" în folderul vostru.

Succes!



